

Riksdagens protokoll

2003/04:9

Torsdagen den 2 oktober

Protokoll
2003/04:9

Kl. 12.00 – 13.23
14.00 – 14.59

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 25 september.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Paavo Vallius* (s) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Eva Arvidsson* som suppleant i EU-nämnden efter *Paavo Vallius*.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Eva Arvidsson (s)

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *fredagen den 3 oktober kl. 11.00* skulle bordläggningsplenum äga rum. Aviserad interpellationsdebatt denna dag kl. 9.00 skulle utgå.

5 § Meddelande om partiledardebatt

Andre vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 15 oktober kl. 9.00*.

6 § Meddelande om allmänpolitisk debatt

Andre vice talmannen meddelade att allmänpolitisk debatt skulle inledas *onsdagen den 15 oktober kl. 14.00*.

7 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:5

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:5 av Mauricio Rojas om fristående gymnasieskolors pedagogiska frihet

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 oktober 2003.

Skälet till dröjsmålet är plenifri vecka och tjänsteresor.

Stockholm den 26 september 2003

Utbildningsdepartementet

Thomas Östros

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2003/04:1 om psykiatrivårdens sammanbrott

Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Göran Lindblad har frågat vad jag avser att göra för att långsiktigt, men också omedelbart rätta till de värsta problemen inom psykiatrin. Jag ska redogöra för det arbete som bedrivs inom Regeringskansliet.

Vården och omsorgen om de psykiskt funktionshindrade utgör en för regeringen prioriterad utvecklingsfråga. I den nationella handlingsplanen för utveckling av hälso- och sjukvården klargörs bland annat att det är angeläget att insatserna för psykiskt funktionshindrade förstärks. Regeringen har därför i avtalet om utvecklingsinsatser med Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet kommit överens om att de särskilt ska uppmärksamma de psykiskt funktionshindrade så att deras psykiatriska och somatiska vårdbehov blir tillgodosedda genom en utvecklad samverkan mellan landstingens primärvård, psykiatri och socialtjänsten.

För att stimulera en utveckling i enlighet med den nationella handlingsplanen har landsting och kommuner under åren 2001–2004 fått ett statligt tillskott på närmare 9 miljarder kronor. I år utgår 3 miljarder och nästa år 4 miljarder. Socialstyrelsen svarar för den nationella uppföljningen och utvärderingen för att tillse att resurserna används i enlighet med intentionerna i handlingsplanen. I Socialstyrelsens årsrapport 2003, som kom nyligen, framkommer bland annat att utvecklingsbehov kvarstår inom området för samverkan mellan kommun, primärvård och psykiatri.

Med det förslag som lämnats i propositionen *Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård- och omsorgsområdet* (prop.

2002/03:20) har kommuner och landsting getts utökade möjligheter att utveckla samarbetet utifrån de lokala förutsättningarna. Kommuner och landsting kan i en gemensam nämnd bland annat fullgöra uppgifter reglerade i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta kommer att väsentligt förbättra möjligheterna till en utvecklad samverkan. De utökade möjligheterna till samverkan i gemensam nämnd gäller sedan den 1 juli 2003 vilket innebär att det givetvis är för tidigt att kunna redovisa några resultat.

Med lagen (1990:1404) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård ges kommunerna incitament att ordna anpassade boendeformer. Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2003 jämföras psykiatrisk och somatisk vård genom att villkoret om att kommuner endast kan bli betalningsansvariga för patienter som vårdats sammanhängande mer än tre månader i sluten psykiatrisk vård tas bort. Kraven på gemensam planering vid utskrivning från slutenvården skärps. En gemensam vårdplan ska upprättas för en patient som av den behandlande läkaren bedöms behöva insatser från kommunens socialtjänst eller hälso- och sjukvård eller landstingets primärvård, öppna psykiatriska vård eller annan öppenvård. Regeringens utgångspunkt är att det är ett självklart krav att en samordnad planering genomförs och dokumenteras så att den enskilde får det personliga och individuellt utformade stöd som han eller hon behöver.

För att få klarhet i vad som ligger bakom de uppmärksammade tragiska händelserna i Åkeshov och Gamla stan har regeringen uppdragit åt Socialstyrelsen att utreda om det funnits brister i bemötande och behandling inom den psykiatriska vården och socialtjänstens verksamhet som kan ha haft betydelse för dessa händelser. Uppdraget ska redovisas under oktober månad.

Regeringen kommer inom kort att tillsätta en särskild psykiatrisamordnare för att intensifiera utvecklingsarbetet samt skapa förutsättningar för en långsiktig strategi. Samordnaren ska löpande ge förslag till regeringen för att utveckla psykiatris former, förbättra samverkan mellan kommuner, landsting och berörda myndigheter samt pröva frågan om psykiatris resurser. Samordnaren ska vid behov även kunna lämna förslag till lagändringar och förtydliganden av gällande lagstiftning. Ett arbete med att ta fram direktiv till psykiatrisamordnaren pågår just nu vid Socialdepartementet.

Fru talman! Till detta svar vill jag lämna några kommentarer och reflexioner.

När det händer sådana oerhörda tragedier som det har gjort under de senaste månaderna ställs det stora krav på oss politiker. För det första ska vi beslutsamt och metodiskt ta itu med de problem som kan förklara tragedierna. För det andra ska vi undvika slagord och förenklingar i debatten.

När riksdagen i stor samstämmighet efter förslag av den dåvarande borgerliga regeringen beslutade om psykiatrireformen visste alla att vi då påbörjade ett långsiktigt utvecklingsarbete som krävde stora förändringar inom såväl den psykiatriska vården som det sociala stödet.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Svar på
interpellationer

Regeringen gav då Socialstyrelsen i uppdrag att följa detta förändringsarbete. Den första rapporten kom efter fem år, den andra kom alldeles nyligen. På punkt efter punkt har regeringen lämnat förslag i anslutning till de synpunkter som Socialstyrelsen har lämnat. Det har handlat om att öka resurserna till landstingen och kommunerna. Det har handlat om att införa personliga ombud. Det har handlat om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommuner och landsting. Och nu senast har det handlat om att äntligen ge kommuner och landsting rätt att bilda gemensamma nämnder.

Emellertid kan vi konstatera att riksdagens intentioner inte alltid har förverkligats i landsting och kommuner. Vad som krävs nu är inte en ny utredning. Det krävs inte en ny kommission som ska sitta i två tre år för att än en gång ställa frågan vad vi ska göra. Vad som krävs nu är insatser för att riksdagens intentioner genomförs i praktiken. Det är därför som vi ska tillsätta en nationell samordnare som på punkt efter punkt ska gå igenom vad vi har beslutat och se till att dessa beslut förverkligas också i kommuner och landsting.

Det handlar om att skapa gemensamma nämnder. Det handlar om att se till att de resurser som vi redan har beslutat om kommer psykiatrin till del och att vi får ordning på de problem som har besvärat oss under de senaste månaderna.

Anf. 2 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag får tacka Lars Engqvist för svaret.

Jag citerar statsrådet: "Vården och omsorgen om de psykiskt funktionshindrade utgör en för regeringen prioriterad utvecklingsfråga." Prioriterad fråga? Med tanke på resultatet för denna prioriterade fråga undrar jag då: Vilka andra frågor är nu prioriterade på samma sätt? På vilka andra områden får vi motsvarande katastrofer?

Lars Engqvist sade här alldeles nyss i sitt tillägg till svaret till mig att regeringen på punkt efter punkt har lagt fram förslag. Ja, men de har ju inte gett några resultat.

Lars Engqvist har haft ansvaret för Socialdepartementet och därmed varit den högste ansvarige för psykiatrin sedan november 1998. Det är alltså snart femårsjubileum. Grattis, Lars Engqvist, hur känns det? Är det säkert att Lars Engqvist är rätt man på rätt plats?

Av svaret framgår att Lars Engqvist vill ha *business as usual* och därmed behålla det dubbla huvudmannaskapet. Inga för kommuner och landsting gemensamma nämnder i världen kommer att lösa ansvarsfrågan. Hela upplägget måste bero på en felsyn och en missuppfattning, nämligen att de svårast psykiskt sjuka skulle kunna bli botade när det i själva verket rör sig om kroniska tillstånd. Det är dessvärre på vetenskapens nuvarande ståndpunkt inte möjligt. Däremot kan man med mycket framgångsrika metoder hålla sjukdomarna i schack med medicinska åtgärder. Dock kan vanliga lättare psykiska sjukdomstillstånd som depressioner läka ut, givet att man tidigt sätter in rätt behandling.

Över huvud taget, fru talman, kan snabba, korrekta medicinska insatser spara både lidande och kostnader. Det leder till slutsatsen – det måste väl statsrådet ändå hålla med om – att totalansvaret för psykiskt sjuka måste ligga hos psykiatrin. Därmed skulle kommunernas socialtjänster kunna vara skyldiga att efter förfrågan från psykiatrin ställa upp och

hjälpa till med bostad och service. Ansvaret måste vara samlat och pengapåsen måste finnas där ansvaret ligger. Jag är övertygad om att det behövs många nya vårdformer, såväl traditionella slutenvårdsplatser som andra vårdformer och både låsta och olåsta former inom psykiatrin.

Fru talman! Jag var under nästan 20 år, fram till 1997, fängelse- tandläkare. Jag har genom åren mött mängder av fängelsedömda, anhållna, häktade som egentligen borde fått vård i stället för det som kallas kriminalvård. Den enda enskilt bestående värdeffekt de fick var den tandvård som jag utförde på dem.

Jag kunde under min tid på kåken se hur antalet sjuka ständigt ökade. Ändå talar vi här om den tid som var före de mest katastrofala förändringarna när det gäller inriktning av vård och man bytte den till fängelse.

Det finns också ett nära samband med narkotikamissbruket. Vet Lars Engqvist att många narkotiska preparat orsakar eller utlöser psykisk ohälsa? Vet Lars Engqvist att cannabis och haschisch är fettlösligt? Och vet Lars Engqvist att den största samlade fettklumpen har vi bakom pannbenet? Där sätter sig cannabis, sitter kvar och kan utlösa psykoser och ge elände. Varför gör förresten regeringen ingenting åt knarket bakom fängelsemurarna? Talar Lars Engqvist någon gång med justitieministern om det här?

Förutom haschpsykoser, fru talman, och andra drogutlösta sjukdomar är det många psykiskt sjuka som när de nekas vård dövar sin ångest med olika droger. Det förvärrar oftast tillståndet, och en del personer kan bli extremt farliga.

Det är en vacker tanke att den som avtjänat straff för ett visst brott därmed också ska anses ha sonat brottet. Med det synsättet frånhänder sig dock samhället möjligheten att med effektiva medicinska metoder skydda sig mot personer som visat sig förmögna att begå allvarliga våldsbrott.

Fru talman! Har Lars Engqvist möjligen kommit nära någon med psykisk sjukdom? Jag tänker komma in på resonemanget om de svårt lidande psykiskt sjuka i mitt nästa inlägg.

Anf. 3 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Ministern hade lite kommentarer till sitt svar och inledde med att tala om att vi ska vara vaksamma efter händelserna den senaste tiden. Jag skulle vilja påstå att det faktum att den här debatten hamnar i fokus just nu självklart beror på dessa händelser. Men djupet i den här frågan är inte något nytt, inte någonting som har hänt en dag på NK. Det handlar om tusen och åter tusen personliga katastrofer, tusen och åter tusen människor som står utanför vårt sociala trygghetssystem, som inte får den vård och den omsorg som de faktiskt har rätt till.

Jag har hört ministern i en del intervjuer, och de har varit mycket fokuserade på den här frågan. Och något som jag fortfarande reagerar på är att det inte är någon som ställer sig upp och säger: Vi har misslyckats med det här. Det är vi som har ansvar för den situation som i dag råder. Kommuner, landsting och vi 349 riksdagsledamöter som sitter här, antingen vi har suttit här ett, tio eller tjugo år, är med och delar det här ansvaret. Det är regeringen, men allra ytterst ansvarig minister, som självklart har ansvaret för den situation som råder i dag. För att man ska

komma någonstans med det här tror jag att man måste börja med att tala om vem som är ansvarig.

För Centerpartiets del var vi tidigt ute och såg att på det här området behöver mycket göras. Vi var med och tog stora och tuffa beslut om att överföra pengar från försvaret till bland annat psykiatrin. Vi såg då behovet, och vi slöt ett avtal, men vad har hänt? Återigen är det så att någon har det yttersta ansvaret för att det ska bli något resultat av de beslut vi fattar här.

En del saker är på gång, och det har hänt en del den senaste tiden. Vi tittar till exempel på detta med samordning. Men det tar tid innan förslagen kommer, och när de väl kommer begränsar de möjligheterna. När det gäller samordningsdelen finns det många olika försöksprojekt, men man har valt att begränsa sig till en del där man inte har tagit till vara alla möjligheter som faktiskt finns. Jag kan känna att det som är det viktigaste handlar om vad man har för utgångspunkt i sitt arbete. Vilket är det viktigaste, att saker och ting ska passa i nuvarande organisationer, att systemen ska värnas och bevaras? Eller ska vi bygga upp verksamheter kring de tusen och åter tusen som bor i trappuppgångar eller som inte ens har sådant tak över huvudet?

Min fråga till socialministern blir om han tänker förändra den synen och börja arbeta utifrån ett individperspektiv i stället för att bevara systemen.

Anf. 4 INGRID BURMAN (v):

Fru talman! Låt mig först konstatera att visst finns det allvarliga brister i psykiatrin eller att det är ett misslyckande, som Annika Qarlsson säger. Men jag tror inte att man ändrar det genom tuffare lagstiftning.

Låt mig också konstatera att i dag finns det stora regionala skillnader över landet. Det finns psykvård som fungerar väldigt bra. Låt mig också konstatera att av de 80 000 eller 100 000 människor med diagnoser är de flesta inte farliga. En del får adekvat vård, en del hittar vi i tunnelbanan. Vi har alltså olika perspektiv, tycker jag, när vi diskuterar den psykiatriska vården.

Om man så tittar på de tragiska händelser som har satt psykiatrin i fokus den senaste tiden är det lätt att se att de flesta faktiskt hade sökt frivillig vård men inte hade fått det. All diskussion om att utöka tvångsvården kan i vart fall inte sättas i relation till de tragiska händelser vi har sett den senaste tiden. I stället handlar det enligt min mening om tillgänglighetsproblem. Det handlar om att öppna upp så att det finns vårdplatser både i den slutna vården och i den öppna vården. Det känns viktigt att understryka att i dag finns det människor i slutenvård som skulle kunna finnas i öppenvård om det fanns platser i öppenvården. Det vill jag också skicka med till den fortsatta debatten.

Vad ska man då göra, för visst finns det ett ansvar att se till att vården blir bättre och att den omfattar fler? Jag tror som sagt inte att det handlar om utökad tvångslagstiftning. Det finns i dag en lagstiftning som gör att människor som hotar andra och är till fara för sitt eget liv kan tvångsvårdas. Jag tror att det handlar om att se till att det finns fler vårdplatser både i öppenvården och i slutenvården. Det handlar också om, som socialministern sade, att se till att samverkan mellan de olika huvudmännen fungerar bättre. Det finns ett beslut om samverkansnämnder. Själv är jag

inte riktigt säkra på att det räcker, utan man kanske måste gå vidare på spåret när det gäller hur man utvecklar det hela.

Jag tycker att det är bra att regeringen har tillsatt en samordnare för det här området. Men vad jag saknar är en uppföljning, att psykiatri kartläggs och utreds och att vi antar en nationell handlingsplan för psykiatri. Det gör vi inom andra prioriterade områden. Jag tror att det vore bra och att det skulle höja statusen på området. Jag tror att det är bra med nationella riktlinjer.

Min fråga till socialministern är om ministern är beredd att följa upp det hela med att vi också antar en handlingsplan just för att belysa de problem som finns, samla åtgärderna och anta nationella riktlinjer. Det är ju, som socialministern har påpekat, ganska känt var bristerna finns. Socialstyrelsen har pekat på dem, och det gäller att åtgärda dem. Men det gäller också att samordna programmet för det berör flera huvudmän, och det finns svagheter i den kontakten.

Vad jag slutligen vill höra socialministerns reflexion på är detta hur vi ska utveckla kompetensen i vården, hur vi ska se till att det blir kunskapshöjande åtgärder. Det här faller ihop i många problem, bland annat hur vi ska få utbildad personal till psykiatri i framtiden.

Anf. 5 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ska börja med att instämma i det anförande som Ingrid Burman höll här. Socialministern är inte "min" minister, utan jag kommer mest att beröra kriminalvården och rättspsykiatri i mina frågor.

Först vill jag ändå poängtera att jag de senaste dagarna har mött flera människor som är psykiskt sjuka och som har känt en mycket stark oro över detta otroliga utpekande i debatten om våldsbegången och farlighet. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi nyanserar den debatten. Vi har ju alla som gemensamt mål att dessa människor ska kunna leva ute i samhället, gemensamt med oss. Vi har ett gemensamt ansvar. Risken finns, med de här tonerna i debatten, att de här grupperna blir ytterligare marginaliserade. Då har vi inte kommit någonstans.

Jag vill också lyfta upp en fråga nu när debatten om rättspsykiatri har kommit. Nu ska man döma fler, även om de är sjuka, till frihetsberövande i fängelse – också efter att de har fått vård och blivit friska. Jag vill ändå poängtera en sak i den här debatten. Vi kommer att fatta beslut senare, och nyansera det. Vi glömmer att tala om de många människor som döms till rättspsykiatri som, om de hade dömts till fängelse, hade fått tre eller fyra månaders fängelsestraff men som i dag kan befinna sig inom rättspsykiatri i fem sex sju år för att man gör en farlighetsbedömning på dem och inte släpper ut dem. Vi tar också det ansvaret.

Det är viktigt att man lyfter fram det i debatten, för väldigt många som jag möter tror att människor som döms till rättspsykiatrisk vård, som har begått brott, släpps ut i förtid. Det är faktiskt en liten grupp som detta gäller. De allra flesta hålls faktiskt inom rättspsykiatri längre än vad som skulle ha gjorts om de dömts till fängelse. Den debatten måste vi ändå nyansera.

Det jag vill titta på och ställa en fråga om gäller just rättspsykiatri. I dag ser vi ju att det här med kostnadsansvaret skapar problem ute i landsingen. Det finns en risk när människor i större utsträckning döms till rättspsykiatrisk vård att dessa tränger ut den vanliga psykiatriska vården

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Svar på
interpellationer

inom landstingen. Rättspsykiatri kommer man ju inte ifrån, eftersom det är en dom som ligger till grund för den. Tänker man från regeringens sida nu se över det här, som har varit uppe så många gånger, med kostnadsansvaret när det gäller rättspsykiatri? Man kanske egentligen ska lyfta bort det från landstingen och låta det bli ett statligt ansvar? Jag tror att det skulle kunna vara ett sätt att möta undanträngningseffekterna när det gäller den öppna psykiatri ute i landstingen.

Det sista jag vill ställa en fråga om, eller lyfta upp, är att det 1991 gjordes en förändring i lagstiftningen rörande psykiskt sjuka som kan dömas till rättspsykiatrisk vård. Man gjorde en förändring som innebar att fler psykiskt störda inte kunde dömas till rättspsykiatri. De dömdes i stället till fängelse. Vad jag har kunnat se när jag har följt upp det här är att man inom kriminalvården inte har den kompetens och kunskap som krävs för att möta den här gruppen interner. De har snarare blivit mer störda, och är egentligen farligare, när vi släpper ut dem från fängelset. Är man från regeringens sida beredd att se över lagstiftningen åt andra hållet och se till att fler kanske också hamnar inom rättspsykiatri, där man har den höga kompetensen?

Anf. 6 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag vill först tacka Göran för att han ställt den där interpellationen. Själv har jag en interpellation till socialministern den 14 oktober. Jag tycker att det är bra att många deltar i den här debatten.

Samtidigt vill jag börja med att hålla med Alice Åström om att det är väldigt viktigt att det inte blir en hetsjakt utan att vi nyanserar oss. Men vi får för den sakens skull inte blunda för verkligheten. Vi är alla djupt oroad över situationen. Jag skulle vilja säga att vi fortfarande bär sorg inom oss efter alla de illvilliga dåd, de vansinnesdåd, som har hänt. Jag har också en sorg tillsammans med de personer som inte har fått vård för sin sjukdom utan har gjort saker i samhället som de egentligen inte *ville* göra. Jag tror inte det. Det är sjukdomen som gör det. Man har blivit offer för sin sjukdom och begått övergrepp.

Jag vill faktiskt se att människor, precis lika väl som när man får gallsten och blindtarmsinflammation och då får behandling för det, har rätt att få behandling för detta. För mig är det absolut lika självklart. Det är därför, fru talman, som Lars Engqvist har ett så väldigt stort ansvar. Vi har sett saker som har hänt som vi egentligen hade kunna förutse.

Det är inte så, Lars Engqvist, att problemen har börjat 2003. Vi har pratat om psykiatri i den här kammaren i åtskilliga timmar genom åren. Många av oss har sagt att det inte fungerar. Många av de psykiskt sjuka mår hur dåligt som helst – trots att vi 1997 antog ett prioriteringsbeslut här i riksdagen som faktiskt säger att kroniskt sjuka som inte själva kan tala för sig är i prioriteringsgrupp 1.

Jag ska säga att inte jag heller gjort allt jag kan göra. Det finns verkligen anledning att ta ett gemensamt ansvar. Men jag tycker att det är beklämmande när socialministern i princip i hela sitt svar till Göran Lindblad berättar hur mycket bra regeringen har gjort. Ändå har resultatet blivit så uselt! Då kanske det vore klokt om regeringen hittade en annan sorts förslag, som är bättre. Jag väntar mig faktiskt att det ska komma.

Att psykiatrin inte fungerar leder till att allmänheten är missnöjd. Anhöriga är missnöjda. Patienterna är missnöjda. Inom en stor del av professionen är man missnöjd. Länspolismästaren som satt i TV-soffan tillsammans med socialministern i går, Carin, berättade att hon tyckte att psykiatrin hade misslyckats med att följa med i utvecklingen sedan 1995. Verkligheten är nu en annan. Detta måste väl ändå den socialdemokratiska regeringen sätta sig ned och inse, att det inte kan vara så att alla andra har fel och regeringen har rätt då den talar om att allt är gjort och att det inte går att göra mer.

Jag vill lyssna till skarpa förslag, inte sådana som ligger 2006 utan sådana som ligger nu. Människor är på väg att drunkna, och då måste vi försöka rädda dem. Det är vårt ansvar att göra det. Jag vill lyssna till skarpa förslag, socialministern!

Anf. 7 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Jag vill säga att de händelser som har inträffat, de tragiska händelser som har inträffat, bara är toppen på ett isberg. Det finns betydligt större bekymmer än vi kanske förstår i vårt samhälle i dag. Behoven har vi vetat om länge. Det är inget nytt på något sätt. Som Chatrine sade har vi talat mycket om detta i denna kammare. Men då har tyvärr inte socialministern varit här. Det är synd.

Dagligen får de psykiskt sjuka som vill ha vård inte komma till. De ges inte chansen att få den vård de behöver även om de vill det utan de får gå hem till sina lägenheter, kanske ensamma, eller var de nu bor. De känner sig väldigt svikna. Jag har talat med väldigt många psykiskt sjuka personer som känner sig kränkta eftersom de inte kan få vård ens när de vill det.

Jag hade under lång tid flera psykiskt sjuka människor som jag jobbade med. De fick gå en gång var tredje månad. I tio minuter fick de träffa en psykiater. Däremellan mådde de jättedåligt. Tre månader är en väldigt lång tid för en psykiskt sjuk om man inte får hjälp.

Det finns få slutenvårdsplatser på väldigt många ställen i vårt land. Det är också dålig uppbyggnad av andra boenden där psykiskt sjuka kan vara.

Om vi sedan tittar på barn- och ungdomspsykiatrin så är den närmast nedmonterad, skulle jag vilja säga, på väldigt många ställen. Det är väldigt bekymmersamt. Vi har ungdomar med ätstörningar som inte får komma till. Barnombudsmannen lämnade just en rapport där det visade sig att man får vänta två år. Två år är en jättelång tid för en tolvåring att vänta när ätstörningarna har satt in. Det gör att dessa blir förvärrade, och sedan är det svårt att komma tillbaka. Man måste göra något åt de långa väntetiderna, och också för barn som är deprimerade och har försökt begå självmord måste det till en bättre vård.

Vi i Folkpartiet har lagt fram en hel del förslag i våra motioner. Vi skulle mycket snabbt i riksdagen kunna fatta beslut om att ge landstingen ett särskilt statsbidrag för kvalitetshöjning inom psykiatrin. I vår budget avsätter vi extra pengar till det, både för detta år och framöver. Kommunerna måste själva bestämma vad de ska göra av pengarna, men de kan användas till slutenvårdsplatser eller till platser i gruppboende och öppenvård. Vi tycker också att psykiatrin bör få stöd av bättre lagstiftning som gör att vissa tvångsmedel kan användas inom den öppna vården.

Ibland behövs det sådana tvångsmedel även i den öppna vården, och vi menar att man skulle kunna se över hur det borde fungera. Exempelvis kan patienter som inte fullföljer sin medicinerings snabbt kanske behöva omhändertas, och man minskar risken för att de ska göra sig själva eller andra illa.

Staten bör också ta över finansieringen av rättspsykiatri. Det behövs en ny lagstiftning för att man inom kriminalvården ska kunna tillgodose både samhällsskyddet och behovet av tillgången till psykiatrisk vård. Vi tycker också att det behövs en statlig finansiering av den kvalificerade missbrukarvården.

Vi behöver få en ny syn på hela psykiatri – inte den skamsyn som i dag tyvärr finns ute i vårt land. Låt den somatiska och psykiatriska vården få samma status.

Jag vill fråga socialministern om han kan ge oss stöd för några av de förslag som jag har rabblat upp nu: Kan socialministern tänka sig att det kan leda till en bättre vård för våra psykiskt sjuka?

Anf. 8 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi har en diskussion om psykiatri. Vad vi ska diskutera är vilka åtgärder som ska vidtas. Det är vårt ansvar.

Låt oss inte glömma bort att det faktiskt var en borgerlig regering där Moderaterna var med som lade fram förslaget om psykareformen. Då var vi överens om att det gällde både att stärka psykiatri, det vill säga sjukvårdens resurser, och att stärka de sociala insatserna. Problemet handlade dels om att människor som behöver hjälp av sjukvården ska få det och att människor som behöver stöd i form av ett boende, daglig sysselsättning och ett socialt stöd ska få det. De gör det lite enkelt för sig genom att nu i efterhand säga att vi inte ska bekymra oss om detta längre.

Det är fortfarande en uppgift för såväl psykiatri som socialtjänsten att ge det stöd som människor behöver. Det är inget fel på den tanken. Problemet är att det är två olika organisationer som svarar för det. Genom de beslut vi har fattat i riksdagen ger vi möjlighet att upprätta en gemensam organisation. Det är precis vad personalen frågar efter.

Inte minst personalen inom psykiatri frågar efter en gemensam organisation med en gemensam nämnd, som för samman folk från socialtjänsten, psykologer, folk som sysslar med rehabilitering och de som arbetar inom psykiatri i ett gemensamt ansvarstagande. Vi har saknat en gemensam organisation. Det ges nu möjlighet att skapa en sådan.

Vi har alltså varit överens om inriktningen. Jag tycker att vi ska hålla kvar vid den men se till att de problem som gång på gång har påpekats av Socialstyrelsen blir lösta. Riksdagen har fattat beslut för detta. Vi har varit överens i riksdagen om att skapa förutsättningarna. Nu gäller det att se till att det sker någonting.

Jag tror inte att vi behöver utreda frågan igen. Det är uppenbart vilka problemen är. För det första är det samverkansproblemet. För det andra är det resursfrågan. Vi har skjutit till resurser i en ambition att verkligen förbättra också psykiatri. Nu kan vi se att inte alla landsting har levt upp till detta. De har sannolikt använt pengarna för att lösa andra problem. Då har vi ett gemensamt bekymmer. Riksdagen har fastställt beslut om att ge pengar till landstingen, men landstingen säger efteråt att de inte har

haft möjlighet att förverkliga ambitionen. Då har vi ett gemensamt politiskt ansvar och måste fråga oss vad vi ska göra om vi skriver avtal med kommuner och landsting om att statliga pengar ska användas för ett visst ändamål och det sedan inte blir så. Då måste vi fundera på hur detta ska utvärderas.

Vi behöver dessutom diskutera platserna i slutenvården. Jag anser att vi har en brist. Hur många platser som behövs är svårt att säga, men det får inte bli ett hinder för att psykiatrin ska fungera att man inte kan ge människor en plats i slutenvård om de behöver det.

Vi behöver också se över lagstiftningen. Jag har noterat att Folkpartiets förslag på de här områdena ligger mycket nära den uppfattning jag har.

Det är inga svårigheter att diskutera hur vi ska gå vidare om vi är överens om det som är problemet. Hur ska vi då göra? Jag tycker att det rimliga är att vi utser någon som på regeringens och riksdagens uppdrag ser till att det vi har beslutat blir verklighet. Det handlar om att snabbt komma med en bedömning av resurssituationen, hur de pengar vi har satsat på landstingen har använts och hur de kommer att användas framöver. Det är 1 miljard som ska användas för att förstärka sjukvården nästa år. Man ska göra en bedömning också av i vilken mån vi behöver utöka antalet platser och på vilket sätt lagstiftningen behöver skärpas eller förtydligas, om det är det som är problemet.

Vi vet alltså ganska väl vad som behöver göras. Vårt ansvar är att se till att det görs. Det har under de senaste åren fattats en rad beslut här i riksdagen för att förbättra förutsättningarna för en god psykiatri. Problemet är att verkligheten inte har följt efter riksdagens beslut. Det är vårt ansvar att se till att det sker. Därför ska samordnaren tillsättas.

Anf. 9 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Det är underligt att delta i en sådan här debatt när vi också har ordföranden i socialutskottet här. Jag tänker inte gå i polemik med Ingrid Burman, som ju företräder både den majoritet som har fattat beslut om det som Lars Engqvist har föreslagit men också försöker ställa sig i opposition. Jag tycker att det blir lite konstigt.

Fru talman! Jag frågade om Lars Engqvist hade kommit nära inpå psykisk sjukdom. Det kan vara mycket omskakande, Lars Engqvist. Jag har tidigare, under 1980-talet, levt med en psykiskt sjuk livskamrat. Sjukdomen kan komma smygande eller debutera överraskande våldsamt. Vanföreställningar om hot från terrorister, avlyssningsapparater i hundens halsband eller fjärrstyrda harar kan förekomma. Patienten själv uppfattar allt som verkligt och blir oftast arg om någon anhörig talar om läkare, psykiatrivård och så vidare.

På 1980-talet förekom tvångsvård i något högre grad än i dag, men redan då var det åtminstone i Göteborgsområdet otillräckliga resurser. Vårdtiderna var för korta och möjligheterna att i öppen vård tvinga patienten att samarbeta och medicinera var i stort sett obefintliga. Resultatet blev, då som nu, upprepade intagningar under relativt kort tid, utskrivning utan ordentlig uppföljning och sedan återfall.

Det otäcka med psykiska sjukdomar är att de om de förblir obehandlade gärna biter sig fast och kan ge bestående hjärnskador. Det blir dyrare

och svårare att rehabilitera patienten. Man hamnar i långvariga sjuk-skrivningar, förtidspension och en obесkrivlig ensamhet.

Med korrekt, kontinuerlig och snabb behandling redan vid sjukdoms-debuten – dessvärre behövs oftast i regel långt tvång – kan de här patient-erna återgå till ett bra liv med eget arbete och familj i stället för sjuk-pension och ensamhet.

Fru talman! Jag separerade i skiftet mellan 1980- och 1990-talet, men jag har fortfarande kontakt med denna före detta livskamrat. Antagligen är jag och min son, som nu är 25 år, de enda kamrater hon har. Det är dessvärre svårt att orka umgås med psykiskt sjuka, och därför blir de mycket ensamma. Hon har nu fått ett boende – naturligtvis först efter att jag fick anmäla kommunen till länsstyrelsens tillsynsenhet. Boende finns till exempel hos Räddningsmissionen, som har mycket bra boenden, men där ges ingen vård och där finns ingen psykiatrisk kompetens. Detta fungerar inte om inte Lars Engqvist ser till att ansvaret samlas under en hatt. Psykiatrin måste ha ansvaret, så att inte okunniga socialtjänstemän får ägna sig åt psykiatrisk vård.

Fru talman! Jag brukar alltid när jag debatterar med Lars Engqvist ha med mig någonting att överlämna. I dag har jag med mig en motion. Den innehåller ett antal skarpa förslag på vad man skulle kunna göra för att få ordning på psykiatrin. Jag tänker strax överlämna den.

Jag föreslår att man ska ge patienterna rätt till långvarig behandling. Man ska ge patienterna kärlek och omtanke genom att öka möjligheterna till tvångsbehandling både i sluten och i öppen vård. Man måste vid be-hov ge patienterna rätt till plats i slutenvård och öka antalet platser.

Vi måste också ge patienterna och deras anhöriga möjlighet att vända sig till en huvudman och inte till flera.

Fru talman! Vi måste också ge de psykiskt sjuka förbrytarna vård och behandling i stället för fängelse.

Jag framhåller i att det behöver tillsättas en haverikommission, inte för att sitta i åratal och utreda, utan det ska vara en kommission bestående av företrädare för professionen som nu och genast kommer med skarpa förslag som vi skulle kunna ta ställning till här i riksdagen redan i nästa månad och genomföra.

Jag tänker nu överlämna den motion som jag talade om till Lars Eng-qvist.

Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Det här är ett område som spänner över så många olika nivåer, från dem som klarar av medicinering och möten och att hantera sin vardag till dem som har hamnat helt utanför.

Socialministern säger att vi nu har tillsatt en person som ska se till att det som vi har beslutat om händer. Jag trodde att det var det som var socialministerns ansvar. Då är det bra att det sker nu och inte om ytterli-gare fem år.

Men i allt detta arbete måste man någonstans vända på synen. Vi måste se till att utifrån varje människa, utifrån varje individ, fundera på hur livet ska kunna fungera för dem.

Att försöka gå igenom de delar som måste göras och sammanställa dem i en nationell handlingsplan där det också blir tydligt vilka som ska göra de olika delarna måste till med det snaraste.

Jag läste en kommentar om att vi just nu befinner oss i vänsterdiket på detta område. Det optimala skulle vara att man befann sig mitt på vägen framåt. Vänsterdiket skulle vara när individers integritet går före allt, och i högerdiket finns gemenskapens trygghet som går före det andra.

Om vi nu har hamnat i vänsterdiket måste vi först och främst se till att det blir fart och att vi kommer upp på vägen. Men vi ska självklart se till att vi inte sätter sådan fart att vi hamnar i högerdiket i stället. Det är ju på vägen vi vill ta oss fram.

Sedan handlar det om när lamporna slocknar och när publiken går hem, när fokus inte är så koncentrerat som det är just nu. Vad händer då? Hur ser tidsplanen och arbetet ut framöver?

Anf. 11 INGRID BURMAN (v):

Fru talman! Jag noterar att Göran Lindblad har noterat inte bara min närvaro i kammaren utan också mitt inlägg. Jag ska inte kommentera det eftersom det inte är det som debatten handlar om. Men låt mig säga att Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet och regeringen visst har sett till att det blir till exempel nämnder som är gemensamma för de två huvudmännen. Det tycker jag är bra. Det har förhandlats fram till en proposition. Det förhindrar inte Vänsterpartiet från att ha åsikter i övrigt när det gäller psykiatri. Vi har också väckt en motion när det gäller hur vi ska utveckla detta, och förhoppningsvis ska vi göra det tillsammans med regeringspartiet och Miljöpartiet.

Jag konstaterar redan nu, vilket gläder mig, att socialministern och Vänsterpartiet har samma uppfattning. Det finns tillgänglighetsproblem, och det behövs fler vårdplatser både i den slutna och i den öppna vården.

Socialministern nämnde i sitt första inlägg de personliga ombuden. De är bra, och de gör stor nytta för dem som finns i psykiatri och i kontakter med vårdhavare och fångar upp problembilden.

Vad jag förstår pågår en rad diskussioner i landet när det gäller deras ställning, och en del diskuterar framtiden för dem. Är socialministern beredd att ta initiativ för att säkra att det ska finnas personliga ombud överallt även i framtiden? Jag vet att ombuden i bland annat den kommun som jag själv bor i har varit ifrågasatta.

Jag skulle också gärna vilja höra lite grann om möjligheterna att vi faktiskt gör en nationell handlingsplan på det här området. En sådan tjänar två syften. Den för ihop de saker som vi har gjort och avser att göra. Den höjer också statusen för psykiatri.

Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill bara kortfattat beröra några saker. Jag vet att en hel del egentligen ligger inom justitieministerns ansvarsområde när det handlar om hur man ska betrakta dem som begår brott. Men det är oerhört viktigt att man ser till att man har en gemensam syn och att man inte skiljer på frågorna om straff och vård utan att man får en samsyn och får detta att fungera väl.

Jag vill i den här debatten lyfta fram två orosmoment. Det ena är att man ska dömas till tidsbestämda straff även om man har ett vårdbehov. Från början ska man få avtjäna en viss del av tiden inom rättspsykiatrisk vård. Men om man blir frisk ska man överföras till fängelse för att av-

tjäna resten av straffet. Jag tycker att det här är en fråga som måste diskuteras väldigt djupt. Ur behandlingssynpunkt och utifrån läkarperspektiv är det en oerhört svår behandlingssituation att arbeta med en människa som börjar bli frisk och som börjar få insikt och kunskap om att man kanske ska avtjäna åtta år i fängelse om man blir frisk.

Det får man inte glömma när man ska tala om straffvärdet. Det är ganska viktigt att det finns ett slags grundsyn i den här debatten som blir tydligare och tydligare hos vissa, att trots att en person är sjuk när brottet begås ska man ändå utkräva ett fullt ansvar. I samma debatt kan man också säga att vi ska ha mer tvångsvård och mer tvångslagstiftning, därför att dessa människor inte kan ta ansvar för sig själva. Någonstans i debatten måste vi också bestämma att man antingen är fullt kapabel att ta ansvar för sina handlingar och får bära ansvaret för dem fullt ut eller också måste vi inse att människor är sjuka och inte alltid kan ta ansvar. Men vi måste hitta en vettig balansgång däremellan. Och det hoppas jag att man kan klara av att göra i den infekterade debatt som nu pågår och i det nuvarande oerhört känsliga läget.

Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag har med spänning suttit här och lyssnat till debatten, och jag kan konstatera att jag inte har hört några skarpare förslag. Men jag är glad för att majoriteten här, både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, tycker att det nu behövs fler vårdplatser, något som Kristdemokraterna har talat om i ganska många år.

Mer resurser till kommuner och landsting är en självklarhet för att råda bot på detta. Men enligt de ekonomer på vårt kansli som har räknat på detta är det ynk 300 miljoner extra för nästkommande år till kommuner och landsting. Och det, herr socialminister, blir det inte mycket av.

Jag tycker att man måste vara ärlig och uppriktig när man tar bort på ett håll och lägger till på ett annat håll och tittar på vad nettot blir.

Det andra som jag på nytt vill ta upp gäller att man har initierat att vi bland annat skulle vilja ha hårdare straff. Vi vill ha mjukare straff, det vill säga att när en person har avtjänat ett straff och blivit bättre ska denna person få komma till ett alternativfängelse med individuella vårdplaner som ska syfta till att personen i fråga inte fortsätter att begå brott. Det är väl ingen hemlighet i den här kammaren att vi har alldeles för många återfallsförbrytare i vårt land vare sig de har kallats sjuka eller inte.

Alice Åström påstår att man får längre straff om man får rättspsykiatrisk vård. Jag kan säga att det i dag står på Expressens löpsedel att den misstänkte mördaren vill bli kallad psykiskt sjuk för att få ett lindrigare straff. Och det är många som stämmer in i detta.

Men nu ska vi ha en interpellationsdebatt den 14 oktober. Och jag ser fram emot att socialministern under dessa tolv dagar ska ta fram lite skarpare förslag.

Anf. 14 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Socialministern sade att psykiatrireformen genomfördes på den borgerliga tiden och att det på något sätt var vårt fel. Nåväl, han kanske inte sade precis så.

Jag tror att det var rätt reform. Men den har sedan inte följts upp på rätt sätt. Kommunerna hade inte ordentlig kompetens och kanske inte heller landstingen, och det har varit bekymmer med samordningen mellan landsting och kommuner.

Hemma i kommunen har vi försökt att ha samordnare och försökt att hitta fram där. Men det är inte lätt, även om man försöker. Detta är svårt. Däremot tror jag att själva reformen var rätt.

Sedan behövs det en uppföljning av avtalen med olika landsting – att de verkligen gör vad de ska göra. Det gäller också kommunerna.

Fokus här i dag tycker jag har lite grann varit på de allra svårast sjuka. Jag känner att vi också måste ha fokus på hela isberget, som man säger. Det finns väldigt många i det svenska samhället som har psykiska problem men som inte får hjälp. Väldigt många av dem går inte ens till doktorn. Det är för långa köer, och de tycker att det är jobbigt. Dessutom är det en skam att vara psykiskt sjuk. Där tycker jag att vi måste ändra på något sätt. På frågan om hur det ska ske kanske socialministern har ett bra svar. Självt har jag inte det just i dag.

Vidare måste vi titta närmare på förebyggande verksamheter och insatser. I Borås finns något som kallas för medlevare för unga människor med psykiska bekymmer. Det tycker jag är en väldigt bra sak.

Det är gott att socialministern tycker att Folkpartiets förslag är bra. Vi hoppas att vi kan samarbeta kring detta. Men låt det också bli handling och inte stanna vid bara ord – som jag tycker att det ofta blir med socialdemokratiska regeringar. Höj också statusen för psykiatrin!

Anf. 15 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag börjar med diskussionen om respekten för människor som har psykiska problem. Vi får inte glömma bort följande: Ungefär 1,3 miljoner människor i Sverige upplever att de lider av psykisk ohälsa. 1,3 miljoner är ganska många. Vad det handlar om är allt från trötthet, nervositet och utbrändhet till mycket allvarliga psykiska sjukdomar.

Det är viktigt att veta att ungefär 250 000 människor under ett år har kontakt med psykiatrin – de allra flesta för att få hjälp, få ett samtal och få hjälp med mediciner för inte alltför allvarliga psykiska problem men ändå sådana psykiska problem som man behöver specialistkompetens för.

Vad vi diskuterar är således en mycket liten grupp människor. Ofta lider de av allvarlig schizofreni eller möjligtvis av en allvarligare neuros som gör att de inte längre kan styra sin tillvaro. Man kan vara till skada för sig själv eller för andra.

Då är det viktigt att konstatera att Sveriges riksdag faktiskt har varit mycket entydig om att det ska finnas möjligheter till slutenvård för dessa människor och till tvångsvård ifall det inte är möjligt att erbjuda det med frivilligvård. Det är inte så att någon här i Sveriges riksdag – vilket man ibland kan tro i den offentliga debatten – har sagt att vi inte ska ha någon tvångsvård. Den behövs för de människor som riskerar att vara en fara för sig själva eller för andra.

Den problemställning som vi diskuterar gäller människor som bedöms vara till skada för sig själva eller för andra. Får de det stöd och den hjälp som de behöver? Det är ju det som har uppmärksammats kring de tragedier som varit. Det är min övertygelse att resurserna inte räcker för

att ge de här människorna den hjälpen. Då måste vi se till att man bygger ut slutenvårdsplatserna och möjligen också diskutera i vilken mån man ska ge andra förutsättningar för att också tvångsvårda dem som är en fara för sig själva eller för andra men som inte är öppna för att delta i frivilligvården. Det behöver vi pröva.

Jag tror alltså att vi i många stycken är överens både om problemställningen och om vad som behöver göras. Det som jag tycker är besvärande är Annika Qarlssons försök att vara lite polemisk. När det gäller beslut som staten förfogar över är det regeringens och myndigheternas sak att se till att de blir genomförda. Men vi har ett problem med den kommunala självstyrelsen. Alla här, inte minst Centerpartiet, säger mycket entydigt att landstingen och kommunerna själva bestämmer. Vi har ambitionen att det ska hända någonting. Men om kommunerna och landstingen inte gör precis som vi har sagt måste vi hitta ett instrument för att föra en diskussion med kommunerna och landstingen så att det som är våra ambitioner blir genomfört. Det är detta som jag talar om, och det är detta som den nationella samordnaren ska ta tag i.

Jag ska sedan ge några korta svar.

Ingrid Burman talar om de personliga ombuden. Dessa spelar en otroligt stor roll. Den diskussion som förs får inte på något sätt påverka ambitionen att var och en som behöver ett personligt ombud också ska få det. Sedan kan man diskutera i vilken mån det ska vara lagstadgad rätt eller det ska vara ett erbjudande, något som länsstyrelserna och Socialstyrelsen nu arbetar med. Där har en utveckling skett som betyder otroligt mycket.

När det gäller detta med handlingsplan menar jag att de direktiv som den nationella samordnaren ska ha i själva verket utgör en handlingsplan i den meningen att vi fokuserar på de problem som snabbt ska uppmärksammas. Sedan ska samordnaren löpande återkomma och redovisa vilka åtgärder som han eller hon och de experter som samordnaren använder bedömer behöver förbättras. Därmed får vi ett slags handlingsplan som jag tycker uppfyller det som Ingrid Burman efterfrågar.

Slutligen kan jag berätta att även jag har mycket tragiska erfarenheter av människor med psykiska problem. Det har lett mig fram till två slutsatser. Den ena slutsatsen är: Ge för Guds skull de människor vård som behöver sådan men undvik att göra det på det sättet att människor som klarar sig själva stängs in i en värld som inte är värdig!

Anf. 16 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Socialministern säger att vi diskuterar en liten grupp människor. Nej, jag har i den här debatten faktiskt försökt att diskutera samtliga psykiska diagnoser, från den lätta depressionen till det svåra fallet med en våldsvärkare som inte kan kontrollera sina handlingar. Jag tycker att det är viktigt att vi här enas om att ta ett helhetsgrepp. I alla de delarna har jag förslag i den motion som jag nyss överlämnat till socialministern.

Jag sade tidigare här att det är en vacker tanke – där delar jag Alice Åströms uppfattning, vilket är mycket ovanligt, men så är det – att den som avtjänar ett straff för ett visst brott därmed också ska anses ha sonat brottet. Med det synsättet frånhänder sig dock samhället möjligheten att

med effektiva behandlingsåtgärder skydda sig mot personer som visat sig förmögna att begå allvarliga våldsbrott.

Här menar jag att det gäller att inta en vetenskaplig *approach*, inte att vara ute efter att man till varje pris ska straffa och omvandla psykiatrisk vård till fängelse när den som behandlats har blivit frisk. Ofta finns man i psykiatrisk vård betydligt längre än som gäller vid fängelsestraff.

Jag tycker att det vore olyckligt om Psykansvarsutredningens förslag skulle genomföras. Det hoppas jag att socialministern tar med sig till sin kollega justitieministern.

Kanske har Lars Engqvist efter den här diskussionen – jag hoppas det – tagit intryck av det vi har sagt. Om Lars Engqvist uppfattar sig som rätt man på rätt post förväntar jag mig också att det kommer tillbaka förslag och att vi kan fortsätta att ha en dialog om det här viktiga ämnet, så att väldigt utsatta människor får en chans till vård och väldigt utsatta brotts-offer slipper utsättas för förövare. Hela tiden måste vi dock ha en vetenskaplig syn på hur vi ska komma till rätta med det här problemet.

Anf. 17 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag glömde att kommentera frågorna om rättspsykiatri och framför allt frågan om påföljd efter brott. Nu är detta föremål för en särskild beredning i Justitiedepartementet, så frågan kommer tillbaka och kommer att bli föremål för en bred diskussion här i riksdagen.

Låt mig sedan förtydliga när det gäller frågan om vem som ska ha ansvar för de olika delarna. Med samverkanspropositionen följde också ett tydliggörande av en annan viktig anspråksfråga: Vem har ansvar för att det upprättas en vårdplan eller behandlingsplan för den enskilda patienten? Det ansvaret har läkaren. Talar vi om psykiatri så är det psykiatrikern som har ansvaret för att planen upprättas. Det är läkaren som bestämmer att den ska upprättas, och den ska upprättas i samarbete med kommunen.

Här har tydliggjorts att den som är sjuk och som således är föremål för medicinsk behandling inom psykiatri ska ha det stöd som psykiatri bestämmer. Det är läkaren som har initiativrätten och som ska se till att en plan upprättas. Sedan ska kommunen ta ansvar för finansieringen och betalningen för de insatser som behövs.

Jag tror att det här ger förutsättningar att lösa upp det som har varit problemet, nämligen att läkarna säger: Vi vet vad som ska göras. Men ansvaret överläts på socialtjänsten som inte har kompetensen. Här finns en möjlighet att utveckla det som alla efterfrågar, nämligen en gemensam organisation, ett tydligt ansvar för psykiatri eller den medicinska behandlingen och ett tydligt ansvar för socialtjänsten när det gäller att erbjuda socialt stöd, bostad och arbete.

Jag hoppas att den här debatten är en början till ett gemensamt sökande när det gäller att ge svar på de väldigt många frågor som nu ställs. Jag tycker att detta är ett bevis på att vi kan föra en diskussion under ansvarsfulla former. Det är ju det som just nu behövs. Det ansvar vi ska ta är att vi ska se till att de problem som människor har upptäckt och är rädda för ska vi gemensamt lösa.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Svar på
interpellationer

9 § Svar på interpellation 2003/04:4 om tullstationen i Gäddede

Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Håkan Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att inte förändringar i Tullverkets organisation ska försvåra en positiv utveckling för näringslivet i mellersta Norrlands inland.

Inledningsvis vill jag påpeka att det inte ankommer på regeringen att fastställa hur Tullverket organiserar sin verksamhet. Myndigheten ska själv avgöra var de resurser man förfogar över gör mest nytta för att uppfylla de mål för tullverksamheten som regeringen och riksdagen fastställer.

Tullverket har genomfört en intern utredning som arbetat fram ett förslag till hur verksamheten ska organiseras i framtiden. Anledningen är att den kommande utvidgningen av EU påverkar förutsättningarna för verksamheten och att myndigheten behöver säkerställa att den inte överskrider de resursramar som riksdagen fastställt. Syftet är att finna en lösning där myndigheten utnyttjar resurserna bättre. Jag har av Tullverket också fått information om att denna interna utredning föreslår att verksamheten i Gäddede ska upphöra. Tullverket har dock ännu inte fattat några beslut baserade på utredningen.

Tullverket har meddelat mig att man kommer att kunna erbjuda näringslivet alternativa lösningar som innebär att servicen inte försämras. Tullverket har också meddelat att det kommer att ske ett samråd med näringslivet innan förändringarna genomförs. Tullverket kommer dessutom att informera näringslivet om vilka alternativa lösningar som kan erbjudas för tullärenden.

Jag anser mot bakgrund av detta att det inte föreligger något behov av att vidta några ytterligare åtgärder från regeringens sida utan att detta är en fråga för Tullverket.

Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Naturligtvis vill jag först tacka finansministern för svaret. Tyvärr blir jag inte riktigt övertygad om att här föreslagna förändringar inte kommer att försvåra en positiv utveckling i det vidsträckta område där man i dag använder tullstationen i Gäddede.

Finansministern säger att Tullverket har meddelat att man kommer att kunna erbjuda näringslivet alternativa lösningar som innebär att servicen inte försämras. Dessutom ska det bli ett samråd innan förändringarna genomförs. Det låter naturligtvis bra. Men frågan är vad det konkret innebär. De löften som hittills getts är väldigt allmänna, svävande och inte konkreta. Jag har i dag talat med företagare i Gäddede som säger att de inte alls är nöjda med de allmänna löften som de hittills fått.

Klart är nämligen att förslaget om att lägga ned tullstationen i Gäddede har skapat stor oro i bygden – och då inte bara i närområdet utan också i stora delar av mellersta Norrland. Företagen i området arbetar i många fall för att utveckla handeln på den norska marknaden. Då är Gäddede liksom en port över gränsen – i varje fall i dag. I Frostvikenområdet, där Gäddede ligger, går bygderna på båda sidor av gränsen ihop. Det är lika naturligt för många av de 120 företagen i området att arbeta på den norska sidan i Lierne som det är att jobba på den svenska sidan.

För att detta ska vara möjligt har den här tullstationen en avgörande och stor betydelse.

Jag har läst utredningen *Framtidens tullverk*, och finner där motsägelsefulla skrivningar. Å ena sidan säger man att företagen kommer att erbjudas lösningar så att de inte ska behöva ta omvägen över tullstationen i Storlien eller i Tärnaby, 30 mil bort. Å andra sidan står det: "Genom tillstånd för enhetsgoods att köra över Gäddede kan ca 50 procent av varustrafiken fortsätta som idag." Då frågar man sig vad som händer med de resterande 50 procenten.

Hur ska man exempelvis hantera de hundratals norska jägare som varje år kommer till området för att jaga och som utgör ett viktigt underlag för besöksnäringen i området?

Lagstiftningen när det gäller deklaration av vapen är sträng. Frågan är hur man ska deklarera sina vapen om tullstationen inte finns kvar. Det är ju inte särskilt troligt att man tar omvägen över Storlien eller Tärnaby för att jaga just i Frostviken.

Det finns alltså oklarheter kring vad en nedläggning av tullstationen i Gäddede skulle innebära. Dessa oklarheter måste redas ut *innan* ett beslut om tullstationens framtid tas. Självfallet är det bra om gränshindren för handeln till Norge reduceras eller till och med tas bort. Men detta bör ha klarats ut innan man tar bort tullstationen.

Kravet från näringslivet och kommunerna i området är att man måste visa att förändringarna ger bättre och smidigare lösningar *innan* man gör en förändring av tullstationen.

Jag vill fråga finansministern om han instämmer i bedömningen att innan en förändring görs måste man först visa att det blir smidigare. Jag anser att det är oacceptabelt om staten och Tullverket genom att lägga ned tullstationen skulle motverka en positiv utveckling i inlandet, för där finns en framtidstro. Den får inte knäckas. Vi måste ha en politik för tillväxt, inte en politik för utarmning!

Anf. 20 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Som en av dem på Jämtlandsbänken har också jag valt att delta i den här interpellationsdebatten just för att väldigt tydligt visa på det engagemang i frågan som finns i länet – i Strömsunds kommun och, inte minst, i Frostvikenområdet. Vikten av att detta löses på ett bra sätt kan inte nog understrykas.

Argumenten har vi hört. Det handlar om de geografiska avstånden, om gränshandelns betydelse, om turismen och om de företag som har verksamhet över gränserna. I det här fallet har en förhållandevis liten verksamhet väldigt stor betydelse för en hel region.

Det är viktigt att det inte blir "gränsdragningsproblem" mellan Tullverket och regeringen. Förvisso ligger beslutet hos Tullverket. Men det är också så att regeringen har riksdagens uppdrag att när det gäller lokaliseringen av statlig verksamhet ha ett regionalpolitiskt perspektiv. Det menar jag är väldigt tydligt i den här frågan, så ansvaret för att fullfölja intentionerna i begreppet om att hela Sverige ska leva ligger hos både Tullverket och regeringen.

Det är bra att Tullverket nu är tydligt om att man kommer att samråda med intressenter både i regionen och i kommunen och Frostvikenområdet. Som Håkan Larsson säger är det viktigt att man klarlägger alla otyd-

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Svar på
interpellationer

ligheterna i sammanhanget innan beslut fattas, så att man verkligen säkerställer att det finns en tullklarering som fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Lägger man ned verksamheten och det inte går att få den tullklarering som behövs riskerar man att rycka undan framtidsstron för en hel bygd. Detta är ingen överdrift, utan det är vår övertygelse att just tullexpeditionen i Gäddede är en mycket strategisk och mycket viktig fråga. Både Tullverket och regeringen har där ett ansvar för att regionen får en bra fortsatt utveckling.

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Allra först vill jag ge statsrådet alldeles rätt på en viktig punkt, nämligen att det när det gäller Tullverkets organisation är Tullverket, inte någon annan myndighet, som har att svara för detta. Men därifrån är steget ganska långt till att avsvära sig ansvaret för vad som nu sker i Tullverket, vilket var statsrådets svar till Håkan Larsson. På två punkter har nämligen riksdagen och regeringen ett ansvar. Det gäller då storleken på anslagen till Tullverket samt befogenheterna. Allt detta finns med i regleringsbrevet till Tullverket.

Det är bara att titta på Gäddede. Vid det här laget finns det så att säga många Gäddede i det här landet som råkar ut för försämringar.

Tullen har ju två funktioner: dels att ta in pengar via moms och punktskatter till finansministerns och allas vår kassakista, dels att – en mera medial, skulle jag vilja säga, och omdiskuterad uppgift som inte ger så mycket pengar – hindra varor och en del människor att komma in i landet. Det finns alltså också ett gränsskydd i detta.

Tullverket har gjort goda insatser när det gäller att effektivisera handeln – projektet Effektiv handel. Jag tror att Sverige där är ett bra exempel. Vi har ett bra tullverk som har gjort goda insatser för näringslivet.

De flesta affärer fungerar väldigt tillfredsställande för stora företag och speditiönsfirmor. Det gör säkert att det finns en rationaliseringspotential.

Däremot kan man inte bedriva gränsskydd utan att det finns mänskliga ögon som spanar. Hur mycket man än gör är det helt omöjligt. Jag skulle kunna ta ett exempel. Fyra folkpartiledamöter var nere i hamnen i Stockholm häromdagen och fick se ett mycket stort beslag som ännu inte har omskrivits i medierna. Det var ett mycket stort beslag som vi kunde titta på.

Om vi ska ha en effektiv tull går det inte att ta bort alla tullar rent geografiskt som i Gäddede och efter hela kusten från Kalmar upp till Stockholm. Det kommer inte att fungera. Det kommer att fungera som en annan signal än Tullverket föreställer sig, nämligen som en signal att det är fritt fram. Det tycker jag är det stora problemet med Gäddede och andra tullstationer. Det kommer att vara en signal att det är fritt fram att bedriva otillåten verksamhet.

Man måste från regeringens sida fundera över de kostnader som kommer på andra konton, framför allt det sociala kontot. Finansministern och jag kan nog vara helt överens om att varje beslag som Tullverket lyckas göra av otillåtna varor, framför allt narkotika, någonstans minskar den sociala misären och det mänskliga lidandet. Det skulle vara bra om regeringen såg över den situation som Tullverket nu har hamnat i. Jag har

inget emot den internutredning som man har gjort, men man har gått väldigt långt i sin organisationsutredning för att spara pengar. Det är ett överskridande på 82 miljoner kronor som man motiverar denna väldiga omställning med och denna nedläggning på väldigt många håll.

Jag var i Borås häromdagen. När det gäller effektiv handel måste man säga att förhållandena i Gäddede, Norrköping och Arlanda är väldigt olika. Där vi har postorderföretagen är det en otroligt stor import från många håll.

Jag vill mana finansministern att inte ta lätt på den omorganisation som Tullverket i och för sig har full frihet att göra.

Anf. 22 TORKILD STRANDBERG (fp):

Fru talman! Att avveckla tullstationen i Gäddede är ett möjligt resultat av de besparingar som nu drabbar Tullverket.

Häromdagen frågade jag på statsministerns frågestund statsministern hur han såg på tullens neddragningar på mellan 400 och 500 anställda i ljuset av regeringens stolta deklarationer om att bekämpa narkotikan och de samarbetsavtal som sluts med andra länder i Norden och Baltikum. Statsministern svarade då: "Om vi ska hantera de här problemen med hjälp av tull på en inre marknad blir det lite märkligt. Däremot krävs det naturligtvis polisinsatser och andra typer av myndighetsingrepp."

Jag skulle vilja passa på tillfället och be om finansministerns hjälp att tolka statsministerns svar som jag tycker är lite kryptiskt. Är regeringens avsikt att tullen inte längre ska bekämpa narkotikan? Har tullen inte längre någon viktig funktion att fylla i kampen mot införsel av droger i vårt land? Hur ska det i så fall skötas och av vem? Är det möjligen så att de organisationsförändringar och neddragningar som nu sker på tullen är ett första steg i att långsamt svälta ut och avveckla den?

Anf. 23 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har noga lyssnat på vad både interpellanten och övriga talare har framfört. Det är naturligtvis viktiga synpunkter som jag vet att också Tullverket gärna lyssnar på. Varje form av förändring som sker av statliga myndigheters arbete är oftast en reflex av att förutsättningarna för myndighetens arbete har ändrats. Det kan handla om ändrade arbetsuppgifter, ändrad inriktning på arbetsuppgifterna, yttre förhållanden eller ändrade ekonomiska förutsättningar. Jag utgår ifrån – och har inget skäl att tro något annat när det gäller Tullverket – att Tullverket som andra myndigheter också väger in de krav som riksdagen vid olika tillfällen ställer på våra myndigheter. Det handlar om regionalpolitiska hänsyn, jämställdhetskrav och andra mer övergripande krav som statliga myndigheter också ska uppfylla.

Det är också så, som jag har understrukit i mitt svar, att det är en fråga för Tullverket att själv fixera sin organisation. I det förslag som för närvarande diskuteras – inga beslut är ju ännu fattade i Tullverket – finns det stora förändringar som berör enskilda verksamheter och enskilda orter och som jag utgår ifrån att Tullverket också mycket noga analyserar och överväger innan man fattar det slutgiltiga beslutet. Det finns också omföringar av verksamhet på så vis att det på några håll handlar om utökade verksamheter. Tullverket har dessutom under en tid försökt att

förändra en del av sin centrala organisation för att exempelvis lägga in större regionalpolitiska hänsyn.

Jag känner mig säker på att Tullverket nog kommer att lyssna både till sina samarbetspartner, kommunalpolitiker och andra. Det är bra att man för fram sina synpunkter och att man får en konstruktiv dialog innan det slutgiltiga beslutet fattas av Tullverket.

Anf. 24 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Det är bra att finansministern tycker att det är viktiga synpunkter som har framförts här i debatten. Jag hoppas att också Tullverket tar del av synpunkterna och tar hänsyn till dem. Det får inte vara så att en marginell besparing för Tullverket får en stor samhällsekonomisk effekt. Om den här tullstationen försvinner och samma regler fortfarande gäller blir det stora omvägar för varutransporterna. Många företag kommer inte att klara den situationen. Det finns en stor framtidspotential i ett utvecklat samarbete över gränsen med Norge. Den framtidsstron får absolut inte förstöras av ett felaktigt beslut i det här fallet.

Det finns en del konstigheter i den här utredningen. Man säger att smugglingsbekämpningen inte förändras trots att man lägger ned tullstationen. Det är också en oklarhet som måste klaras ut.

I Gäddedeområdet är man väldigt orolig för att nedläggningen av tullarna ska följas av en nedläggning av polisen, eftersom de finns i samma lokaler. Allt detta måste klaras ut innan man tar ett beslut om att ta bort tullstationen. Ett beslut måste innebära smidigare förhållanden i handeln över gränsen, inte försvårande. Annars är det helt oacceptabelt. Det hoppas jag att Tullverket tar hänsyn till.

Anf. 25 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Jag instämmer i finansministerns synpunkt att det kom fram många viktiga frågeställningar i den här diskussionen och lite olika perspektiv. Den omorganisation som nu är på gång inom Tullverket innefattar en rad olika aspekter som man måste väga samman. Det kan mycket väl vara så – men den frågan kan inte jag – att det inte behöver vara en expedition på plats. Det är mycket möjligt att det finns annan teknik. Men det viktiga är att man klarar tullklareringen.

Jag tolkar debatten och finansministerns slutsatser så att de argument som har förts fram från Frostviken och regionen där har stärkts. De argumenten kommer de med styrka att kunna ha med sig i de samråd som ska ske med Tullverket. Min slutsats av den här interpellationsdebatten som Håkan Larsson har tagit initiativ till är att den kommer att ha betydelse. Den kommer att stärka de argument som finns i Frostviken.

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag hoppas att finansministern lever upp till det stora engagemang som jag har känt från finansministerns sida i den här frågan under dagens debatt. Jag vill skicka med en sak. Jag tror inte att statsrådet har haft möjlighet att läsa hela utredningen som Håkan Larsson och flera andra här kanske har gjort. Det finns åtminstone en punkt – den har inte med Tullverkets organisation att göra – som man från regeringens sida borde fundera över. Det är samverkan med andra myndigheter. När jag läste den här utredningen tyckte jag att det var ett förbisett område.

Tullverket har en egen utredningsverksamhet, men det är viktigt med samverkan med andra myndigheter, framför allt med polisen och Kustbevakningen när det gäller utredningsverksamhet och spaning. Det skulle ge andra möjligheter till effektiviseringar och göra att man når just de två mål som jag preciserade och som jag är säker på att vi är överens om. Det gäller att få in så mycket pengar som möjligt till statskassan och dessutom förhindra så mycket som möjligt att otillåtna preparat förs in i landet. Men jag är glad över statsrådets stora engagemang i den här frågan.

Anf. 27 TORKILD STRANDBERG (fp):

Fru talman! Under förra året gjorde tullen över 3 000 narkotikabeslag. Man tog 146 kilo amfetamin, 5 ton kat och 31 kilo heroin. Till detta kommer 590 000 liter drickbar sprit, 27 miljoner cigaretter och 659 000 Rohypnoltabletter.

Detta var fjolårets statistik.

I ljuset av de beslagen blir jag lite orolig när Sveriges statsminister säger: Om vi ska hantera de här problemen med hjälp av tull på en inre marknad blir det lite märkligt. Däremot krävs det naturligtvis polisinsatser och andra typer av myndighetsingrepp.

Vad är regeringens plan med tullen när statsministern uttrycker sig på det här viset? Vem ska ta hand om narkotikabekämpningen vid gränsen? Är planen att avveckla Tullverket?

Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vissa frågor ställs på ett sådant sätt att de egentligen inte fordrar något svar. De förutsätter att det inte ska ges något svar.

Jag tycker att de inlägg som gjorts av interpellanten Håkan Larsson, Gunnar Andrén och Camilla Sköld Jansson visar på ett stort engagemang för att i detalj diskutera vad som händer på den egna orten. Det är viktigt att den typen av resonemang förs fram. Detta är naturligtvis en förändring i statlig verksamhet som berör många delar av vårt land, och det är väldigt viktigt för Tullverket och dess tjänstemän att få denna typ av reaktioner och också väga in dem. De gör utifrån sin optimala position en bedömning som ska skapa en helhetsbild, men helhetsbilden måste alltid bestå av ett antal delbedömningar. Därför är det värdefullt med de bedömningar som förts fram i diskussionen här.

Jag är övertygad om att Tullverkets ledning vill lyssna noga också på den här typen av reaktioner i fortsättningen – i samtal med kommunalpolitiker och i samtal med näringslivet, som man ju i stor utsträckning också har att betjäna.

Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag tar fasta på finansministerns uttalande, som jag tycker var väldigt positivt, att det är viktigt att synpunkter från regionala och lokala förhållanden förs fram innan sådana här beslut fattas. Jag hoppas verkligen att detta också når Tullverkets beslutande ledning och att man verkligen är lyhörd för de diskussioner som finns ute i landet.

I fallet Gäddede handlar det om en tullstation av väldigt stor betydelse. Det måste ske andra förändringar som gör att tullklareringen går

smidigare till innan man över huvud taget ifrågasätter en sådan här tullstation.

Tack så mycket, herr finansminister!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM6 Förslag till EU-strategi i syfte att minska utsläppen till atmosfären från havsgående fartyg *KOM(2002)595* till miljö- och jordbruksutskottet

11 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2003/04:2 till miljö- och jordbruksutskottet

2003/04:4 till justitieutskottet

2003/04:5 till lagutskottet

2003/04:12 till justitieutskottet

Skrivelse

2003/04:8 till näringsutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.23 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

12 § Frågestund

Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det har blivit tid för frågestund med regeringen. I dagens frågestund deltar statsrådet Pär Nuder, näringsminister Leif Pagrotsky, socialminister Lars Engqvist, miljöminister Lena Sommestad och statsrådet Berit Andnor. Vi hälsar dem välkomna.

Anf. 31 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern.

I lagen om kriminalvård i anstalt stadgas att om en intagen ska få ta emot besök ska det i förväg undersökas om den besökande har dömts eller är misstänkt för brottslighet, och det av flera skäl. Det handlar om säkerhet, risk för dåligt sällskap med mera.

Om man döms för brott till rättspsykiatrisk vård är man på många sätt i samma situation som den som döms till fängelse. Det är till och med så att man faktiskt är riktigt sjuk och farlig. Men här finns inte alls någon möjlighet för institutionen att göra kontroll.

Nu vill jag fråga ministern: Finns det inte anledning att ha samma regler i detta hänseende inom kriminalvården och inom rättspsykiatri?

Anf. 32 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag skulle mycket enkelt kunna säga att Susanne Eberstein i sin fråga pekar på olika hållningar utan rimlig förklaring. Det borde vara samma regler. Men när jag väl har sagt detta ska jag betona att frågan sannolikt ingår i den prövning som görs med tanke på Psykansvarskommittén. Och i det arbete som nu bedrivs i Justitiedepartementet kommer frågor om påföljd och vad påföljden kommer att innebära att behandlas. Därför föreslår jag att Susanne Eberstein ställer frågan till Thomas Bodström som är ansvarig för beredningen av Psykansvarskommitténs förslag och den proposition som kommer. Men när det gäller principfrågan tycker jag att Susanne Eberstein pekar på ett förhållande som i alla fall inte låter sig enkelt förklaras.

Anf. 33 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern! Just lagen om vård inom rättspsykiatri hör till Socialdepartementet. Det är kanske det som gör att det här är lite trassligt. Även lagen om psykiatrisk tvångsvård finns i Socialdepartementet. Därför hoppas jag att jag kan tolka detta på det sättet att ministern kommer att vara positiv om det kommer några proppar från Justitiedepartementet.

Anf. 34 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jo, det är en smula krångligt. Det är alldeles rätt att lagen om rättspsykiatri ligger inom Socialdepartementet, men sannolikt är detta en fråga som har mer att göra med påföljden än med den vård som rättspsykiatri kan erbjuda. Men jag ska se till att vi bevakar frågan och att vi följer upp Susanne Ebersteins frågeställning.

Regeringens skrivelse om EU:s framtid

Anf. 35 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till samordningsminister Pär Nuder med anledning av den skrivelse som kommer att presenteras kl. 17 i dag på regeringens hemsida. Den handlar om den oerhört viktiga diskussionen om EU:s framtid.

Vi har en regeringskonferens som startar redan i helgen där man på ministernivå i EU ska börja diskutera framtidsdebatten utifrån det konventsförslag som redan har framarbetats.

Jag undrar om regeringen är nöjd med det samråd och den samordning som sker med riksdagen, som äger frågan om det framtida fördraget. Vi, som enskilda ledamöter som har att ta ställning till och också föra ut den här debatten till våra medborgare, får ju information via medier om vad som står i den här skrivelsen och kan inte alls på samma sätt delta i det viktiga offentliga samtalet som nu måste äga rum.

Anf. 36 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Regeringen är mycket angelägen om ett nära samråd med riksdagen i den här frågan, liksom i de flesta andra frågor. Den här frågan är alldeles särskilt viktig med tanke på den betydelse som detta har för EU:s framtid. Vi får finna former för samverkan.

Regeringens olika förslag har en tendens att läcka ut. Det är inte någonting som bara drabbar regeringen, utan det drabbar även utskott som har väsentliga frågor på sina bord. Men vi har nu hösten på oss att finna former för en nära samverkan. Det är väldigt viktigt att vi verkligen gör det, så att alla synpunkter får komma fram. Jag ser fram emot ett mycket nära samarbete med riksdagen i den här frågan, liksom i andra frågor.

Anf. 37 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Det var intressant att höra att en helsidesintervju med statssekreterare Danielsson uppfattas som en liten läcka. Det tycker jag är ett understatement.

Vi ser här att tidningar och medieavdelningar har haft full tillgång till den här skrivelsen under flera dagar, och regeringen väljer att presentera den först kl. 17 i kväll. Jag tycker att det är oanständigt, och det visar just på att ni inte vill ha något samråd.

Regeringen struntar helt i den majoritetsuppfattning som finns i den här riksdagen om att vi från svensk sida inte ska företräda en vald ordförande. Därför hade jag förväntat mig en helt annan typ av samråd och öppenhet, inte minst med tanke på det nederlag som regeringen led i eurofolkomröstningen. Vi behöver ett helt nytt samtals- och diskussionsklimat när det gäller de viktiga Europafrågorna. Riksdagsåret har i den delen sannerligen börjat uselt för regeringen.

Anf. 38 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det var väl kanske inte bara regeringen som led nederlag i eurofrågan. Det nederlaget får vi nog ta på oss till mans och till kvinns, vi som befann oss på jäsidan. Jag tror att Gunilla Carlsson också har anledning att reflektera över resultatet.

Återigen säger jag att regeringen är mycket angelägen om ett nära samarbete med riksdagen i den här frågan. Jag tycker att det är lite trist om vi ska starta det samrådet med den här typen av polemik innan regeringen ens har lagt skrivelsen på riksdagens bord. Ta del av det förslag som kommer senare i eftermiddag! Var med och ha synpunkter! Det gäller överlag, så att vi får det beslutsunderlag som vi behöver när beslut väl ska fattas.

Anf. 39 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Min fråga ställer jag till socialminister Lars Engqvist. Den har att göra med de allvarliga bristerna i den psykiatriska vården.

Vi väckte från Folkpartiets sida i går en motion där vi tog upp en mängd olika frågor. Jag ska bara nämna två.

Den ena gäller resurssidan. Vi önskar mera pengar till psykiatrin från och med nästa år. Vi önskar också att staten ska ta över ansvaret för rättspsykiatrin. Den verksamheten tar i dag allt större utrymme och tränger undan vanlig psykiatri.

Den andra frågan, som jag vill nämna i det här sammanhanget, gäller tvång i öppenvård. Det är vår uppfattning att det behövs större inslag av detta. Det finns ett utredningsförslag sedan slutet av 90-talet som handlar om det.

Vi nämnde vid vår presskonferens i går att vi gärna ser ett brett samarbete här i riksdagen om de här frågorna, och vi hoppas att man från regeringens sida är beredd till detta.

Jag noterade att socialministern i interpellationsdebatten verkade öppen för detta, men jag skulle vilja höra något mer om det. Min fråga är: Är socialministern beredd att ha ett brett samarbete här i riksdagen om den psykiatriska vården, bland annat när det gäller frågorna om resurserna till den och om behovet av mer tvångsåtgärder inom öppenvården?

Anf. 40 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag tror att Bo Könberg och jag, Folkpartiet och Socialdemokraterna, förmodligen tillsammans med flera andra partier, har samma analys av den situation vi har. Tanken bakom psykiatireformen, som för övrigt Bo Könberg undertecknade, var bra. Vi stöder den, men det finns en rad problem med genomförandet.

I dag kan man säga att det finns tre problem när det gäller psykiatrin. Det första handlar om resursfrågan. Vi har anvisat pengar till kommuner och landsting, men de har antingen inte varit tillräckliga eller använts för någonting annat i strid med den överenskommelse som vi har tecknat. Det andra är att vi förmodligen behöver fler platser i slutenvården. Det tredje handlar om att vi behöver pröva om gränsen mellan frivillig vård och tvångsvård är rätt dragen.

Vi har samma uppfattning. Mitt förslag är att vi så snart som möjligt ska tillsätta en nationell samordnare som ska se till att riksdagens ambitioner genomförs, vilket är viktigt när det gäller exempelvis samordning mellan kommun och landsting. Uppgiften ska också vara att utreda just de frågor som Bo Könberg tar upp. Jag är beredd att samverka för att vi snabbt ska komma till beslut om detta, och jag ser gärna en fortsatt dialog med Folkpartiet.

Anf. 41 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Tack för det svaret. Vår ambition var förstås att vi skulle kunna vara så många som möjligt i detta breda samråd. Förra gången när psykiatireformen beslutades lade den dåvarande oppositionen fram förslag som jag som statsråd tyckte var förbättringar. Vi lyckades sedan i riksdagen sy samman en uppgörelse som hela riksdagen ställde sig

Frågestund

bakom. Jag delar förstås uppfattningen att intentionerna i den reformen var goda. Det har varit problem i genomförandet här och var, och de måste vi angripa. Situationen inom psykiatrin i dag är oacceptabel.

Jag blir en liten aning oroad om det är så att samordnaren under en längre tid ska fundera på de här frågorna. Exempelvis frågan om vi behöver mer tvångsåtgärder i öppenvården är väl utredd, remissbehandlad och allting. Det är egentligen bara för statsrådet att skicka en proposition så att vi kan behandla den i socialutskottet och i riksdagen. Jag vill ha ett något tydligare svar på den frågan. Är statsrådet beredd att i bred samverkan förstärka resurserna till psykiatrin och ändra reglerna om tvångsåtgärder i öppenvård?

Anf. 42 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är väl ändå ganska klokt att snabbt göra en analys av de frågeställningar som finns.

När det gäller resurserna måste vi ta reda på vad de pengar som vi har beslutat om använts till. Hur kommer det att se ut nästa år när vi höjer anslagen till landstingen med 1 miljard? Kommer pengarna att användas för det de är avsedda för? Behövs det resurser därutöver, vilket Folkpartiet tror att det behövs, ska vi diskutera det. Vi ska se till att vi får fler platser.

När det gäller frågan om rättspsykiatrin tycker jag att man ska utreda frågan vad det skulle betyda om vi skulle ta över det ekonomiska ansvaret. Den frågan behöver prövas. Det ska inte ske genom långa utredningar, men väl genom att man får någon som sammanställer argumenten.

Det gäller också frågan om tvång i öppenvården. När frågan prövades senast var en kompakt majoritet av remissinstanserna tveksamma till detta och sade att det inte betyder att vi löser de problem som psykiatrin står inför.

Man behöver gå igenom vad som hänt sedan dess och vilka erfarenheterna är. Det ska inte ske genom en lång utredning som arbetar i flera år som den gamla psykiatrikommittén, utan det ska ske mycket snabbt så att vi snabbt ska kunna fatta beslut.

Det är inte fråga om någon lång utredning utan om någon som tar fatt i det, fångar upp det material som finns, ser till så att kommunerna genomför det som vi har beslutat och kan komma till oss med förslag till förbättringar.

Nordiskt samarbete

Anf. 43 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Jag vänder mig till statsrådet Andnor i hennes egenskap av nordisk samarbetsminister.

Mycket av det nordiska samarbetet ska ske nära människor, och det nordiska samarbetet måste märkas på olika sätt. Men arbetet utvecklas också genom en samverkan mellan oss parlamentariker och ministrar.

Min inledande fråga blir: Hur viktig tycker den nordiska samarbetsministern att dialogen mellan de nordiska ministrarna och de nordiska parlamentarikerna är i verkligheten?

Anf. 44 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig instämma i Lennart Gustavssons inledande ord. Det är oerhört viktigt att vi har ett nära och bra samarbete mellan alla oss som är intresserade av och arbetar för att utveckla och fördjupa det nordiska samarbetet.

I det ligger naturligtvis att vi har en bra samverkan och en bra dialog mellan ministrarna i respektive regering och de parlamentariker som är engagerade i arbetet. Jag tror att det är helt avgörande för att vi ska kunna nå bestående framsteg.

Anf. 45 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Tack för svaret. Om nu statsrådet delar uppfattningen om vikten av en dialog, låt mig då ta ett konkret exempel som leder fram till min andra fråga. Det rör arbetet med den gemensamma nordiska budgeten. Där har vi parlamentariker i de olika partigrupperna arbetet ganska intensivt. Men av en total budget på nästan 900 miljoner har man från parlamentarikerna de facto lyckats förändra cirka 1 ½ miljon.

Jag tycker inte att detta är en bra budgetprocess. Det är viktigt att vi har en väl fungerande budgetprocess som utformas i dialog mellan ministrarna och parlamentarikerna. Därför blir min följdfråga: Är statsrådet som nordisk samordningsminister beredd att verka för en annan och mer demokratisk ordning när det gäller att arbeta fram den gemensamma nordiska budgeten?

Anf. 46 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är min uppfattning att vi har en bra och väl utvecklad dialog. Jag har själv deltagit vid ett par tillfällen i direkt dialog med budgetgruppen i Nordiska rådet.

Jag vill också påminna Lennart Gustavsson om att i denna budget på drygt 800 miljoner danska kronor som vi talar om gick vi in med en förändring på 38 miljoner. Därefter hade jag en dialog med Nordiska rådets budgetgrupp. Jag tog intryck av de synpunkter som kom. Jag återkom i början av september med en förändrad budget utifrån den dialogen.

I samband med dialogen i början av september hade vi på nytt en förändring i det slutliga förslaget som lämnades. Då var det fråga om 2 miljoner. Men förändringarna var betydligt större, Lennart Gustavsson. Jag har verkligen lyssnat. Jag har uppfattat att vi var helt överens om dialogen. Ingen har hittills förrän nu framfört den minsta kritik i frågan om hur vi har arbetat med budgetprocessen.

Kärnkraftsutredning

Anf. 47 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Min fråga går till miljöminister Lena Sommestad.

Vi vet att Barsebäck var farligt från start till år 1992 eftersom en incident år 1992 visade att inga nödkylssystem skulle ha fungerat vid en olycka.

År 1995 presenterade Barsebäck en säkerhetsstudie, men den underkändes av Kärnkraftsinspektionen. Barsebäck fick bakläxa till år 1998.

Prot. 2003/04:9

2 oktober

Frågestund

År 1998 visade det sig att reaktorn hade en alldeles för hög sannolikhet för härdsmalta.

Efter många uppskov fick Barsebäck 2 fram till den 1 april 2003 på sig att leverera en ny studie. När den försenad skickades in i juli visade det sig att Barsebäck missat sitt säkerhetsmål med faktor 2 för härdsmalta och att risken för en stor härdsmaltsolycka var nästan lika stor. Det skulle betyda att risken är cirka hundra gånger större än vad Barsebäck hittills har påstått.

Sist vi hade en riktig kärnkraftssäkerhetsutredning var år 1979. Är det inte dags att göra det igen genom att ge Suzanne Frigrens mycket begränsade utredning tilläggsdirektiv?

Anf. 48 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Det är min bedömning att vi har en mycket väl fungerande kontroll av våra kärnkraftverk. Det visas inte minst av det arbete som utförs av Statens kärnkraftsinspektion och de ingripanden man gör när det föreligger brister. Jag tycker att arbetet präglas av integritet och tydlighet.

När det gäller en övergripande utredning är det en fråga som just nu inte är aktuell. Vi får se om vi anser att det är aktuellt när den utredning som nu pågår är färdig. Min bedömning är att arbetet just nu förflyter bra. Jag har ett stort förtroende för SKI:s sätt att sköta arbetet.

Anf. 49 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Tack för svaret. Kärnkraftsinspektionen har stoppat driften på obestämd tid och anmält Barsebäck till åtal bland annat för att verket kört reaktorn när det hade skyldighet att stoppa den. Men det handlar inte bara om Barsebäck. Oskarshamn 3 står också stilla på order av Kärnkraftsinspektionen efter en incident. Det verkar vara läge för en ordentlig säkerhetsutredning.

1979 års utredning engagerade de främsta experterna på säkerhetsområdet och föreslog konkreta konsekvenslindrande åtgärder som också genomfördes under 80-talet. I dag är det andra frågor som behöver belysas. Det gäller framför allt säkerhetskultur och hantering av åldrande tekniska system. Anser Lena Sommestad att Frigrens uppdrag täcker sådant?

Anf. 50 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Min uppfattning är att det har hänt mycket sedan vi hade den sista utredningen. Inte minst har vi fått nya ägarförhållanden i kärnkraftsindustrin som har inneburit att kontrollverksamheten har fått en annan karaktär. Det krävs tuffare kontroll från Statens kärnkraftsinspektions sida för att se till att säkerhetskulturen uppfylls. Det finns tillfällen när den inte gör det, och Barsebäck är ett exempel på det.

Mina samtal med företrädare för Kärnkraftsinspektionen ger dock vid handen att deras bedömning är att man fortfarande har en god kontroll. Det är inte så att det i dag föreligger större säkerhetsbrister trots den nya situation man har. Bedömningen är att man kan hantera situationen på ett bra sätt.

Det förhindrar inte att jag tycker att det är väl värt att överväga om det kan behövas nya granskningar. Som Ingegerd Saarinen vet görs det

fortlöpande granskningar. Vi har nu följt upp ett antal utredningar och uppdrag för att följa utvecklingen så att vi är uppdaterade på den nya situationen.

Det är inte alls omöjligt att vi kan återkomma till frågan. Men i dagsläget bedömer jag, trots nya förhållanden, att Statens kärnkraftsinspektion hanterar frågan på ett bra sätt.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Frågestund

Psykvården

Anf. 51 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag har också en fråga till socialminister Lars Engqvist. Vi har ju alla berörts djupt av de vansinnesdåd som har skett under de senaste veckorna.

Samtidigt vill jag säga att det känns beklämmande att människor på grund av sjukdom har gjort saker som de egentligen inte vill. Vi har alla anledning att vara ödmjuka inför den mycket svåra situation som vi har inom psykiatri i dag. Med anledning av detta kan jag konstatera att enligt det prioriteringsbeslut som vi fattade här i riksdagen för sex år sedan tillhör de psykiskt sjuka prioriteringsgrupp ett.

Med anledning av det vill jag fråga om socialministern är beredd att tillmötesgå Kristdemokraternas förslag om att vi behöver minst 1 000 nya vårdplatser för psykiskt sjuka och kanske 1 000 för missbrukare i en framtid för att bland annat råda bot på de här problemen så att alla människor får den vård som de behöver.

Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Sedan vi i den här riksdagen för snart tio år sedan bestämde oss för psykreformen har Socialstyrelsen haft till uppgift att följa vad som händer. Den kom med sin första rapport efter fem år, och alldeles nyligen kom den andra rapporten. På punkt efter punkt vill Socialstyrelsen föreslå förändringar, och riksdagen har presenterat förslag för att skärpa kontrollen, för att stärka patientens ställning och för att lösa problemet med resurserna.

Det som man senast påpekade var just detta med samordning mellan kommuner och landsting. Riksdagen fattade ju också ett beslut i våras för att förbättra detta. Min uppfattning är att det är viktigt att vi nu skyndar på så att det som vi har beslutat här också genomförs. Det är därför regeringen ska tillsätta denna särskilda nationella samordnare. Vi behöver omedelbart få åtgärder i gång. Den samordnaren ska också bedöma hur många nya platser som behövs. Vi har 5 300 platser i slutenvården i dag plus 8 000 platser i den kommunala omsorgen, där psykiskt sjuka människor tas om hand.

Jag tror att det behövs fler platser, men exakt hur många som behövs kan jag inte avgöra. Det vill jag att denna samordnare mycket snabbt ska gå igenom och sedan tala om vilken bedömning han eller hon gör.

Anf. 53 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag tackar så mycket för det svaret, men jag vill då genast komma in på resursfrågan.

Enligt budgeten är det de facto netto endast 300 miljoner kronor som går till kommuner och landsting. Jag tror inte att någon av oss tror att det kan täcka de akuta problem som finns. Min fråga är: Är regeringen beredd att tillskjuta ytterligare pengar snabbt för att komma till rätta med de utomordentligt stora problem som enskilda människor står inför?

Anf. 54 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Problemet är att vi har gjort en överenskommelse från statens sida med landsting och kommuner om ett antal miljarder. De ska användas för psykiatri, för primärvård och för de äldres sjukvård. Det finns ett handslag och ett avtal undertecknat; de här pengarna ska gå till detta. Sedan har landstingen andra bekymmer, som vi kan läsa om i tidningarna när som helst. Men det får inte vara så att det som vi har kommit överens om används till andra saker. I så fall skulle man säga upp avtalet och säga: Vi kan inte leverera det som vi kom överens om.

Jag tycker att det första vi ska göra nu är att ställa frågan: Vad har de här pengarna använts till? Får vi en förbättrad psykiatri?

Sedan tror jag att vi gemensamt behöver diskutera hur vi ska hjälpa landstingen och kommunerna att få ordning på sin ekonomi, så att vi kan få en ordentlig verksamhet. Men det som vi har kommit överens om och skrivit avtal om ska levereras. Vi har levererat pengarna, och nu vill vi att landstingen och kommunerna talar om hur de har förbättrat psykiatrin.

Kompensation för tredje sjuklöneveckan

Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsminister Leif Pagrotsky. I samband med att man beslutade om det omdiskuterade och av företagen illa omtyckta förslaget att företagen skulle betala kostnaden för den tredje sjuklöneveckan så lovade man att de mindre företagen skulle få kompensation genom ett högkostnadsskydd. På grund av EU:s statsstödsregler, som innebär att staten inte får stödja enskilda företag, var regeringen inte säker på om högkostnadsskyddet skulle kunna genomföras. Trots det infördes den tredje sjuklöneveckan innan man var på det klara med om detta kunde gå igenom EU-kommissionen eller inte.

Min fråga är nu: Hur ser läget ut i dag? Det ryktas att förslaget inte går igenom hos EU-kommissionen. Skulle jag kunna få en kommentar till detta av näringsministern?

Anf. 56 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vi vet ännu inte vilken ståndpunkt EU-kommissionen kommer att redovisa i frågan. I avvaktan på det tycker jag att det är klokt att vara lite försiktig med det här. Vi arbetar på huvudalternativet – att systemet kommer att kunna fungera.

Vi måste ha beredskap för andra lösningar, och vi kommer i så fall att vara öppna för samtal om hur de ska utformas, men det är i första hand min kollega statsrådet Hans Karlsson som då kommer att hantera frågan.

Anf. 57 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern. Men jag tycker att det är märkligt när man genomför ett förslag och har lovat kompensation, men sedan bara gör det på ena sidan. Man lägger alltså på företagens kostnader men ger inte den kompensation som utlovats.

Min andra fråga gällde egentligen om regeringen hade några alternativ om det här inte går att genomföra. Jag har väl delvis redan fått svar på den frågan – man är alltså öppen. Men har näringsministern några konkreta idéer om hur man ska lösa det här i stället?

Anf. 58 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vårt huvudalternativ är att det högkostnadsskydd som vi har föreslagit är det som ska genomföras. Det finns ingen anledning för oss att diskutera andra alternativ så länge detta är det alternativ som vår ambition är inriktad på och som vi tror kommer att kunna gälla.

I övrigt tycker jag att det räcker för mig att säga att om vi skulle ha fel och det blir på ett annat sätt så har vi en öppen attityd till att samtala om detta med alla berörda parter. Den dagen, den sorgen – då får vi återkomma till det. Men vad vi har i våra byrålådor för en sådan eventualitet ser jag ingen anledning att stå här och diskutera i hypotetiska termer.

Regelförenklingar för småföretag

Anf. 59 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Min fråga riktar sig till näringsministern. Såväl Björn Rosengren och Mona Sahlin som den nuvarande näringsministern har lovat småföretagarna förenklingar i regelsystemet. Men ingenting har hänt. Alla är uppenbarligen medvetna om problematiken, men handlingskraften saknas.

Min konkreta fråga är: När får vi äntligen här i salen se ett förslag om regelförenklingar för småföretagen?

Anf. 60 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Tillåt mig att protestera mot den lätt populistiska tonen i frågan – att ingenting har hänt. Jag vet inte om Jörgen Johansson någonsin träffar någon småföretagare. Fråga honom hur han skötte sina anställdas källskatter för tio år sedan och hur han gör det i dag! Fråga hur han skötte sina kontakter med tullen för tio år sedan och hur han gör det i dag! Fråga honom hur införandet av Internet, enklare kommunikation och dygnetruntöppna myndigheter har påverkat vardagen för honom i hans affärsverksamhet! Fråga honom om han har mer tid för att skaffa kunder och utveckla sina produkter i dag än för tio år sedan!

Jag undrar om det finns småföretagare som då säger som Jörgen Johansson – ingenting händer, allt är sig likt och allting står still!

Vi jobbar intensivt med de här frågorna, och det sker framsteg kontinuerligt. Just i dag tar vi nya steg framåt. Vi har i dag i regeringen gett uppdrag till 40 statliga myndigheter som har direktkontakt med företagen i form av regleringar, rådgivning och annat om hur de ska arbeta under det kommande halvåret för att intensifiera sitt arbete med att se över sina befintliga regler.

Jag vill starkt protestera mot den beskrivning som Jörgen Johansson använder i sin frågeställning.

Anf. 61 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Ett fåtal regler har försvunnit och ett otal regler har tillkommit. Jag kan konstatera att om vi ska få en tillväxt i det här landet så är det de små och medelstora företagen som vi har att lita på. Då måste vi också ge dem vettiga förutsättningar. Det är utan tvekan så att man har en mycket stor belastning i dag under det regelsystem vi har. Förenklingar behövs! Vi ser fram emot att få ett förslag också till den här kammaren om de förenklingarna.

Anf. 62 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag instämmer helt i att förenklingar behövs. Vi ska jobba kontinuerligt med förenklingar. Jag kan förutspå att vi kommer att jobba med det om tio år också. Jag har svårt att tro att Jörgen Johansson har den åsikten att man är färdig med förenklingsarbetet vid någon viss tidpunkt och att det är slut då. För mig är detta en kontinuerlig och evig process med en allt högre ambitionsnivå. Det viktiga för mig är inte antalet regler i en regelbok eller några dumma kvantitativa mått som har använts. Det viktiga för mig är hur mycket tid detta tar för våra småföretagare. Hur mycket tid tar det bort från deras kärnarbete att skaffa kunder och utveckla sina produkter?

De exempel som jag gav, och som Jörgen Johansson valde att inte kommentera, ger kraftfulla effekter i vardagen för tusentals och hundratusentals småföretagare i Sverige. Vi ska vara glada över att vi har duktiga och alerta myndigheter som driver de här frågorna framåt. Vi ska ge dem bättre redskap och bättre stöd att i sin vardag förbättra möjligheterna för företagen att sköta myndighetskontakterna enkelt och utan krångel.

Glasåtervinning

Anf. 63 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern. Som miljöministern säkert känner till är vi ena hejare på att samla in och återvinna glas i det här landet. Med större eller mindre glädje bär vi våra kassor med tomglas till återvinningsstationen. Det är väldigt bra, eftersom glas i soporna och i naturen är väldigt skadligt för både människor och djur.

Nu riskerar den väl fungerande insamlingen av glas att gå i kras eftersom Svensk Glasåtervinning, som sköter insamlingarna, också tvingas samla in flaskor som blivit tomma på grund av inmundigad privatimporterad dryck. För detta glas kan man inte ta ut några avgifter från svenska producenter. Det har lett till att Svensk Glasåtervinning har avsevärda ekonomiska problem.

Vad kommer miljöministern att göra för att återvinningen av glas ska kunna fortsätta i nuvarande omfattning?

Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig först säga att glasåtervinningen är en väl fungerande del av vår återvinningsverksamhet. Jag tror att det är ungefär 80 %

av glaset som återvinns. Det fungerar alldeles utmärkt. Det är också därför som regeringen har lagt fram en proposition om att vi ska fortsätta med ett producentansvar för glas.

Privatimporterad dryck är ett stort problem som vi är väl medvetna om i regeringen. Vi arbetar med denna fråga för att återkomma till glasindustrin med hur vi ska lösa den.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Frågestund

Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Tack för svaret, miljöministern, även om det var något flytande. Det under miljöministern lydande Naturvårdsverket tolkar aktuella förordningar så att Svensk Glasåtervinning är skyldigt att samla in även sådant glas som man inte kan ta ut avgift för hos svenska producenter. Men i miljöbalken 15:6 står det uttryckligen när det gäller återvinning att sådana föreskrifter får meddelas i fråga om avfallet att de varor eller förpackningar som producenterna tillverkar, för in till Sverige eller säljer omfattas av producentansvaret. Eftersom det är privatpersoner som privatimporterar kan det inte åläggas Svensk Glasåtervinning att svara för insamlingen av detta glas.

Kommer miljöministern att se till att Naturvårdsverket ändrar sig? Eller kommer hon att hjälpa till med finansieringen av insamlingen av privatimporterade pavor?

Anf. 66 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Som jag just sade, har jag haft nära kontakt med Svensk Glasåtervinning om de här problemen. Vi arbetar med hur vi ska lösa frågan. Det är inte någon enkel fråga. Det tar lite tid. Det här är ett stort problem, och det rör också andra områden.

Jag talar självfallet inte om för Naturvårdsverket exakt hur de ska uttolka saker eller hur de ska arbeta. Det är inte min uppgift som minister. Genom den proposition som vi nu har lagt fram kommer vi att se till att Naturvårdsverket får ett samordningsansvar. Vi skapar också ett råd för avfallsfrågor som blir en utmärkt plats för dialog mellan aktörer på avfallsmarknaden för att vi ska få detta att fungera så väl som möjligt på alla områden, inklusive glas.

Anf. 67 TREDJE VICE TALMANNEN:

Innan nästa fråga vill jag informera om att riksdagen i dag gästas av den ryska utrikesministern Igor Ivanov. Vi hälsar honom välkommen till kammaren.

Hälsoprodukter

Anf. 68 ANNA IBRISAGIC (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Leif Pagrotsky. Hälsoprodukter säljs i dag inte bara av apoteken utan även i vanliga butiker, bland annat i ICA-butiker. Marknaden för dessa produkter har ökat, kanske för att det monopolstyrda Apoteket inte ansett att dessa produkter är värda att ha i sitt sortiment. Emellertid tycks man nu alltmer ha fått upp ögonen även för dessa varor. Situationen i dag är dock sådan att man

vid receptförskrivning kan inhandla dessa varor momsfrött på apoteken, vilket gör dem billigare än i butikerna.

Min fråga till näringsministern är: Är näringsministern medveten om problemet? Vad tänker näringsministern göra för att ge butikerna möjligheter att konkurrera med apoteken på samma villkor?

Anf. 69 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag måste medge att jag inte var medveten om den här aspekten om momsfrihet. Jag lovar att nu sätta mig in i frågan som ett resultat av att Anna Ibrisagic har fäst min uppmärksamhet på den. Tack för det!

Anf. 70 ANNA IBRISAGIC (m):

Fru talman! Tack för svaret! Jag är faktiskt nöjd om jag har framfört en nyhet som kommer att sysselsätta näringsministern.

Läkemedel får inte säljas någon annanstans än på apoteken. Det faktum att man säljer produkter som till exempel Samarin i vanliga matvarubutiker gör att de rimligen inte kan klassificeras som läkemedel. Om de inte klassificeras som läkemedel, hur kommer det sig då att de är receptbelagda? Det är den frågeställningen som jag vill att näringsministern tar med sig när han funderar på dessa frågor.

Anf. 71 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Vi för en diskussion här i regeringskretsen om vem som är ansvarig för vad. Det är Apoteket som ensamt har skyldighet och rättighet att sälja receptbelagda läkemedel. Jag antar att frågeställningen handlar om huruvida den försäljning som i övrigt sker på apoteken skulle kunna gynnas av att apoteken säljer receptbelagda läkemedel som inte är momsbelagda.

Jag tror inte att om apoteken säljer tandborstar eller annat som är momsbelagt skulle detta bli momsfrött därför att apoteken säljer det. Så är det inte. Den försäljningen sker på samma villkor som i privathandeln.

Men eftersom näringsministern har lovat att titta ytterligare på den här frågeställningen ser jag med spänning fram emot vad den undersökningen leder till.

Underhållsstöd

Anf. 72 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Berit Andnor. Underhållsstödet är i dag 1 173 kr i månaden per barn. Det var det förra året och året innan. Det har varit 1 173 kr per barn och månad sedan 1994. I den SOU som dateras i år och som heter *Ett reformerat underhållsstöd* står det att underhållsstödets belopp för närvarande varken bör höjas eller sänkas.

Min enkla fråga är: Varför?

Anf. 73 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är en utredning som har lämnats, och den har just nu varit ute på remiss. Remissvaren på denna utredning har precis kommit

in. Det är alltså utredningen som säger att det här beloppet inte behöver höjas. Regeringen kommer nu att bereda frågan närmare efter det att den har varit ute på remiss. Vi kommer också att ta ställning till denna fråga vid ett senare tillfälle.

Låt mig också säga att jag är mycket väl medveten om att ensamstående föräldrar har en ekonomiskt sett ganska svår situation. Man har inte lyckats få den ekonomiska utveckling som många andra har fått. Man släpar fortfarande efter på grund av 90-talets svåra verkningar. Regeringen har ännu inte tagit ställning i själva sakfrågan, utan vi avser att återkomma.

Anf. 74 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Tack för svaret. Jag hoppas verkligen att Berit Andnor tar med sig bilden av de kvinnor som har de absolut lägsta ekonomiska marginalerna, som inte är organiserade i starka lobbygrupper och som inte har kunnat hävda sina rättigheter lika starkt som andra efter 1990-talet. Det är de kvinnor och barn som drabbas hårdast.

Tack för svaret. Jag hoppas att du tar med dig de här frågorna när du arbetar vidare med detta.

Anf. 75 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag kan till Veronica Palm säga att jag naturligtvis kommer att ta med mig de synpunkter som Veronica Palm har lämnat.

Förebyggande åtgärder inom psykiatrin

Anf. 76 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Lars Engqvist.

Det har varit mycket debatt i dag om psykiatrin. Det har tyvärr varit slagsida mot utanförskap, vansinnesdåd, tvång eller inte tvång och litet mindre om förebyggande åtgärder.

1999 hade jag en interpellationsdebatt med socialministern. Den handlade om den här utredningen som nästan är min bibel. Vi var väldigt sams under debatten. Det gäller livet om hur himla bra utredningen var. Där fanns konkreta förebyggande förslag. Det blev tyvärr aldrig någon proposition av det hela.

Svaret jag fick när jag frågade om förslagen var att regeringen skulle förhandla med landstingsförbundet och kommunförbundet.

Jag är litet långsint och kommer ihåg det där från 1999. Nu undrar jag om socialministern kommer ihåg.

Berätta hur det har låtit i förhandlingarna med Landstingsförbundet och Kommunförbundet sedan 1999.

Anf. 77 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Som Kerstin-Maria Stalin känner till kan statliga utredningar innehålla en rad förslag som inte omedelbart kan eller bör hantearas av riksdag eller regering. Det är förslag till åtgärder som berör kommunerna, landstingen och sjukvårdshuvudmännen eller som berör andra institutioner som har ansvar för förebyggande verksamhet, rehabilitering osv.

Jag vill minnas att när vi diskuterade detta i riksdagen 1999 diskuterade vi just hur vi skulle se till att alla aktörer i samhället faktiskt levde upp till alla de ambitioner som finns redovisade i utredningen.

Om vi går igenom den ska vi säkert se att det har tagits en rad initiativ för det förebyggande. Jag är inte beredd att omedelbart göra en lista av det, men det skulle vara spännande. Jag tror nämligen att det har hänt väldigt mycket sedan utredningen presenterade sina förslag, helt enkelt därför att de som har ansvar för verksamheterna i huvudsak är kommuner och landsting.

Anf. 78 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Tack för svaret. Jag håller inte med om att det har hänt väldigt mycket. Jag tycker att det har hänt väldigt litet. Tillgängligheten är fortfarande alldeles förskräckligt urusel på ett tidigt stadium.

Jag skulle vilja fråga: Kan socialministern rekommendera den här utredningen till den person som blir samordnare så att hans inventeringar och förslag och samordning kommer att handla mycket om det förebyggande?

Jag vill ställa en fråga till: Kan socialministern gå med på att en förebyggande insats kan löna sig i längden och inte bara vara en kostnad för tillfället?

Anf. 79 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag tycker att Kerstin-Maria Stalin har alldeles rätt i sin utgångspunkt. Den samhällsdebatt som har varit efter de här oerhörda tragedierna har av naturliga skäl fokuserat på det som inte fungerar för de människor som är allvarligt sjuka, allvarligt störda och som behöver sluten vård och mycket intensiv vård.

När vi talar om psykiatri är det viktigt att säga att över 1,2 – sannolikt 1,3 – miljoner människor redovisar att de lider av psykisk ohälsa av olika slag: nervositet, utbrändhet och så vidare. Det är inte minst många unga pojkar och flickor som lider av olika former av psykiska problem. Det har ju inte den senaste månadens debatt handlat om, men det är viktigt att vi uppmärksammar det. Mycket av detta handlar om förebyggande verksamhet: att se till att man får stöd tidigt i skolan, att vi har en psykiatri som är öppen, att vi har en tillgänglighet i barn- och ungdomspsykiatri så att unga människor som behöver hjälp får det tidigt.

Det är alldeles rätt att vi, när vi diskuterar framtiden, inte bara diskuterar vad vi ska göra för de riktigt akuta allvarliga fallen utan faktiskt också förebyggande.

Jag ska rekommendera utredningen till den samordnare som tillsätts – det kan vara en han eller en hon, vill jag betona.

EU:s direktiv om vattenskötsel

Anf. 80 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Enligt ett EU-direktiv ska Sverige senast 2003 anta en lagstiftning för planering och skötsel av vatten. Även en ansvarig myndighet ska vara utsedd vid samma tidpunkt.

En indelning i vattenområden och en konsekvensanalys av mänsklig påverkan på ytvatten och grundvatten i dessa områden ska vara klar senast 2004.

Det här är ett stort och omfattande arbete som måste komma i gång snabbt. I budgetpropositionen finns det dock inga pengar avsatta för det här jobbet. Nu undrar jag hur miljöministern tänker få ihop åtagandet att detta ska kunna genomföras som planerat.

Anf. 81 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig först säga att jag håller med Owe Hellberg. Det här är ett oerhört viktigt arbete. Vi kommer alldeles snart att lägga på riksdagens bord en proposition om de förändringar som måste göras i lagstiftningen. Vi arbetar parallellt med implementeringen.

När det gäller finansieringen är det alldeles riktigt att vi inte fick någon lösning i budgetförhandlingarna. Det beklagar jag. Regeringen hade ett förslag till finansiering som inte gick igenom i förhandlingarna med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Miljöpartiet vände sig mot finansieringen.

Vi måste nu lösa frågan. Det får vi göra under hand så att vi kan genomföra direktivet som det är bestämt.

Anf. 82 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det är inte Vänsterpartiet som har lagt grus i maskineriet den här gången.

I propositionen står det ingenting om hur den här myndigheten ska organiseras. Jag har förstått att det är länsstyrelsen som ska sköta det. Då behöver man pengar på länsstyrelseanslagen.

Det blir lite knepigt med en proposition som bara hanterar lagstiftningen, och när det gäller åtagandet och genomförandet är det alldeles tomt.

Jag måste än en gång fråga: Har ministern tänkt sig att lösa det här under hösten eller kommer ministern att återkomma med frågan när det gäller myndighetsorganisation och det ekonomiska åtagandet under våren 2004?

Anf. 83 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Vi ska lösa det så snabbt som möjligt. Det måste givetvis ske genom budgetarbetet. Jag förutsätter att vi kan samarbeta på ett bra sätt kring detta, som vi också har gjort med Vänsterpartiet.

Jag beklagar om vi inte kommer att kunna genomföra detta exakt på det datum vi måste, om vi inte hinner lösa finansieringen.

Vi kommer att komma i gång med arbetet på ett bra sätt. Regeringen arbetar och kommer i förordningsform att se till att implementering sker som det ska. Det framgår också att detta ska ske genom förordningar. Det är på det sättet man bör genomföra den här typen av förändringar i förvaltningen.

Det kommer att bli i form av vattenmyndigheter som knyts till fem länsstyrelser, vilket också framgår. Vi planerar att presentera detta för riksdagen ungefär samtidigt som propositionen läggs på riksdagens bord.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Frågestund

Anf. 84 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Jag vill också ställa en fråga till socialministern, och även den handlar om psykiatri. Det är ju något som inte bara vi politiker utan väldigt många människor tänker på i dag.

Jag vill ställa en fråga om de personer som har dubbla diagnoser: man har ett missbruk, man har en psykisk sjukdom. De här människorna har också väldigt ofta andra sjukdomar, fysiska sjukdomar av olika slag. De har väldigt svårt att komma i kontakt. Om de är påverkade blir de avvissade vid psykiatri. Det är inte heller alltid så lätt för primärvården att ta emot en person som verkar stökig.

Jag har en känsla av att det här är den grupp som lider allra mest. Här handlar det nog mycket om utbildning. I primärvården och på andra håll har man kanske inte den utbildning som behövs för att möta de här patienterna och ge dem den psykiska sjukvården – som jag vill kalla den – och den somatiska sjukvården på ett sätt som de har rätt till.

Anf. 85 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Kerstin Heinemann talar om människor med dubbla diagnoser. Det är ingen tvekan om att detta är ett av de riktigt allvarliga problemen.

Man skulle kunna komplicera det ytterligare. Vi talar om människor som dessutom är socialt utslagna, saknar bostad och har tappat fotfästet i tillvaron.

Det är de här människorna som är mest utsatta i det svenska samhället i dag. Det som händer när livet rasar för dem är att de vänder sig till någon som kan ge dem en säng, om de inte själva förfogar över en sådan. Det blir fråga om härbärgena eller polisen. Det som då händer är att de avvisas därför att de om de har dubbla diagnoser också är missbrukare och behöver avgiftning. Vänder de sig till en psykiatrisk klinik säger man där att det inte är dess sak att ta hand om dem.

Jag tror att lösningen är den att öppna mer av akuta mottagningar, som mycket väl kan ligga inom psykiatri. Dessa skulle under något eller några dygn kunna ta emot de här människorna för bedömning av vilken vård och vilka insatser som dessa personer behöver. Gäller det avgiftning i missbruksbehandling ska de tas in för avgiftning. Är det fråga om andra problem ska de tas om hand för dessa. Det är alldeles orimligt att dessa människor bara förs bort från vårdorganisationen och lämnas till sig själva.

Anf. 86 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Tack för det svaret. Också jag tror att det väldigt mycket handlar om att man inte söker upp vård. Det skulle kanske behövas någon typ av uppsökande verksamhet bland de här människorna för att de skulle kunna få hjälp med alla sina problem. Det finns en väldigt stor dödlighet i den här gruppen och även inom andra grupper som har missbruksproblem. Dessutom vet vi att olika former av missbruk många gånger är en bidragande orsak till att man använder våld.

Jag hoppas att socialministern på allvar tar sig an den är gruppen och skyndsamt gör någonting för att hjälpa de här människorna, så att de kommer på benen och kan leva ett anständigt liv.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Frågestund

Anf. 87 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! För ungefär 20 år sedan, när socialtjänstlagen var relativt ny, ansåg sig socialtjänsten ha resurser för att i väldigt stor utsträckning arbeta uppsökande för att få kontakt med människor med sådana här problem och ge dem det stöd och den hjälp som de behövde. Naturligtvis handlar det också om att ge stöd till missbrukare.

I dag tycks socialtjänsten i de stora kommunerna inte ha fått de resurser som skulle behövas för den typen av arbete. Jag tror att man ska börja där och sedan se till att psykiatrin har resurser för att ta emot dessa personer för bedömning av vilka insatser som behövs och dessutom se till att också missbruksvården kan fungera.

Det finns oerhört mycket att göra, och det handlar då om dem som är mest utsatta i samhället. Det kommer att kosta pengar och resurser, men jag är alldeles övertygad om att de svenska medborgarna och skattebetalarna vill betala för detta.

Bilstödet

Anf. 88 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag riktar min fråga till socialförsäkringsminister Berit Andnor.

Ibland hör man sägas att det är så mycket av månaden kvar när pengarna är slut. För sjunde året i rad konstaterar både försäkringskassor och bidragsmottagare att pengarna till bilstödet inom socialförsäkringsområdet faktiskt är slut. Det är mycket olyckligt. Bidrag skjuts fram, så att de i stället för att täcka innevarande år, vilket de borde göra, täcker nästa år. Man kommer liksom aldrig i kapp.

Trots att regeringen har anslagit 56 miljoner extra räcker inte pengarna. Det behövs nu 77 miljoner för innevarande år. I augusti tog pengarna faktiskt slut. Tjänstemän har tvingas komma med märkliga ursäkter om att det här inte är bra, och de får lägga ned väldigt mycket tid på detta.

Vad gör socialministern åt det här stora problemet dels för kassorna, dels för bidragsmottagarna?

Anf. 89 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag delar Kenneth Lantz uppfattning att det är djupt olyckligt att vi i denna fråga hamnar i en situation där vi tvingas att avstå från att bevilja nya bilstöd under resterande del av året. Precis som Kenneth Lantz säger förde vi till 56 nya miljoner i samband med vårbudgeten. Det räckte inte till utan det krävdes ytterligare pengar.

I den budget som nyligen har presenterats görs det ett tillskott om 32 miljoner, och inte heller det kommer att räcka. Det krävs ytterligare resurser, men det krävs också en ytterligare översyn av bilstödet och hur det fungerar. Jag har för avsikt att under hösten tillsätta en utredning som ska se över bilstödet i dess helhet och även ska undersöka om vi i sam-

verkan med färdtjänsten kan utveckla och förbättra bilstödet. Jag tror att det är lika viktigt som pengarna.

Anf. 90 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Vi ser fram emot denna utredning, som vi förhoppningsvis kommer att få delta i. Kommer man där också att fundera över en större flexibilitet? Kan socialförsäkringsministern tänka sig att komma med lösningar också för de människor som bor utanför de områden där det finns kollektivtrafik? Det stipuleras i lagen att de som kan åka i kollektiv trafik inte ska ha någon sådan här hjälp, men det finns människor ute på landsbygden som inte har tillgång till kollektivtrafik och som därför borde få ett bilstöd när de har behov av ett sådant. Det finns till exempel också åldersproblem. Pengarna är nästan slut för dem över 50 år som inte har någon fast anställning.

Det skulle vara till hjälp för många människor att vi får tydliga regler för detta. Kan vi räkna med en tydligare bilstödslagstiftning för människor som lever i gränstrakterna?

Anf. 91 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Direktiven för den kommande utredningen är ännu inte färdigberedda, och jag ber att få återkomma med alla detaljer. Låt mig dock säga att jag icke har för avsikt att utsträcka bilstödet till att kompensera för glesbygdsboende. Bilstödet är ju till för att ge funktionshinderade möjlighet att leva ett liv som så långt möjligt ligger nära det som alla vi andra kan leva. Jag vill naturligtvis bevara den inriktningen, som är så oerhört viktig och central för människor med funktionshinder. De får därigenom större möjligheter att delta fullt ut i samhällslivet och att ha ett arbete. Någon förändring i inriktningen av bilstödet är jag alltså inte beredd att biträda.

När det gäller åldern vill jag nog hålla fast vid den 65-årsgräns som i dag finns. Men låt mig återkomma, Kenneth Lantz, när det gäller de närmare detaljerna kring bilstödet och direktiven till den kommande utredningen.

Omregleringar och avregleringar

Anf. 92 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Leif Pagrotsky.

Sverige har under senare år genomgått en stor förändring. Jag tänker just nu på de omregleringar och avregleringar som har skett. Det finns säkert mycket som är gott med dem, men man kan också påvisa en hel del brister. Jag vill för att inte förlänga debatten bara fråga hur näringsministern ser på detta. Är näringsministern beredd att vidta några åtgärder för att se över dessa frågor?

Anf. 93 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det har på många av de områden där vi i Sverige har genomfört avregleringar under de senaste 15–20 åren har gått ganska bra och kanske blivit ungefär som man hade hoppats. Men jag är medveten

om att man på en del andra områden har fått uppleva problem som man inte riktigt hade väntat sig.

Det kanske mest kända exemplet är kreditmarknaden på 80-talet, och vi har också en del andra exempel, bland annat taxiområdet, där löftena var väldigt stora men leveranserna dröjde länge och där det på vägen dit var mycket krångel.

Många menar att dessa avregleringar var generellt felaktiga och att de blivit besvärligare än vad man hade trott. Vad vi nu i Näringsdepartementet ska göra är att genomföra en studie över vad som har analyserats på olika håll. På många av dessa områden har noggranna utvärderingar gjorts, och vi ska försöka att ha ett brett horisontellt perspektiv för att få överblick över de här studierna. Vi vill se om det finns lärdomar att utvinna av det här som leder till att vi kan bli klokare för framtiden och kan göra bättre ifrån oss om vi framgent ska gå in på motsvarande politiska manövrer.

Anf. 94 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Vi tackar medverkande statsråd och ledamöter.

Prot. 2003/04:9
2 oktober

Frågestund

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2003/04:3 Allmän inpasseringskontroll i vissa kriminalvårdsanstalter och häkten

2003/04:7 Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Skrivelse

2003/04:13 Europeiska konventet om EU:s framtid

Motioner

med anledning av prop. 2002/03:139 Reformerade regler för bank- och finansieringsrörelse

2003/04:Fi2 av Mats Odell och Olle Sandahl (kd)

2003/04:Fi3 av Yvonne Ruwaida (mp)

2003/04:Fi4 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

med anledning av prop. 2002/03:149 Ändringar i djurskyddslagen (1988:534)

2003/04:MJ1 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m)

2003/04:MJ2 av Anita Brodén m.fl. (fp)

2003/04:MJ3 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)

med anledning av prop. 2002/03:150 En ny lag om investeringsfonder

2003/04:Fi5 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)

2003/04:Fi6 av Mats Odell och Olle Sandahl (kd)

2003/04:Fi7 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

med anledning av prop. 2002/03:151 Utjämning av vissa kostnader för
stöd och service till funktionshindrade

2003/04:Fi8 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

2003/04:Fi9 av Ulla Löfgren och Elizabeth Nyström (m)

2003/04:Fi10 av Olle Sandahl m.fl. (kd)

2003/04:Fi11 av Lena Ek m.fl. (c)

med anledning av skr. 2002/03:118 Spelregler för globala marknader –
svensk strategi för ökad internationell finansiell stabilitet

2003/04:Fi12 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

med anledning av skr. 2002/03:141 Staten och den finansiella sektorn

2003/04:Fi13 av Per Landgren m.fl. (kd)

med anledning av förs. 2002/03:RR21 Riksdagens revisorers förslag om
staten och kommunerna

2003/04:Fi14 av Lena Ek m.fl. (c)

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 1 oktober

2003/04:15 av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky
Regelbördan för företag

2003/04:16 av *Luciano Astudillo* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Dold diskriminering

den 2 oktober

2003/04:17 av *Maud Olofsson* (c) till statsminister Göran Persson
Långsiktig finanspolitisk stabilitet

2003/04:18 av *Lars Ohly* (v) till tf. utrikesminister Jan O Karlsson
Situationen i Bolivia

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 14 oktober.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 oktober

2003/04:46 av *Billy Gustafsson* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Tillväxthinder

2003/04:47 av *Sonja Fransson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Åtgärder mot angrepp på minkfarmarna

Prot. 2003/04:9
2 oktober

---

den 2 oktober

2003/04:48 av *Tuve Skånberg* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Säpos roll

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 oktober.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 1 oktober

2002/03:1371 av *Rolf Gunnarsson* (m) till finansminister Bosse Ring-
holm

Skatten vid omarronderingar

2003/04:4 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till statsrådet Berit Andnor
Gränshinder i Norden

2003/04:13 av *Kalle Larsson* (v) till tf. utrikesminister Jan O Karlsson
Situationen i Nepal

2003/04:15 av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Biltullar

2003/04:16 av *Cecilia Wigström* (fp) till tf. utrikesminister Jan O Karls-
son

Utländska beskickningars respekt för Sveriges grundlag

2003/04:17 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

DNA-teknik i brottsbekämpningen

2003/04:18 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Det grova våldet

2003/04:19 av *Viviann Gerdin* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Olika momsnivåer i olika regioner

2003/04:20 av *Magdalena Andersson* (m) till miljöminister Lena Som-
mestad

Orimliga miljöskaktionsavgifter

2003/04:21 av *Magdalena Andersson* (m) till miljöminister Lena Som-
mestad

Miljöinspektörernas uppgifter

2003/04:22 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till socialminister Lars
Engqvist

Rett Center

2003/04:23 av *Peter Danielsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Försvarets personkontroll

2003/04:24 av *Kenneth Johansson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Statlig finansiering av Rett Center

2003/04:25 av *Johan Andersson* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Samarbetet stat och kommun om nationella kulturarv
2003/04:26 av *Birgitta Ahlqvist* (s) till statsminister Göran Persson
Nedrustning av kärnvapen
2003/04:27 av *Henrik von Sydow* (m) till tf. utrikesminister Jan O Karlsson
Dödsstraffet i Singapore
2003/04:28 av *Mona Jönsson* (mp) till miljöminister Lena Sommestad
Ingrepp i Idefjorden
2003/04:29 av *Ingvar Svensson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Skrivelse om rättsinformationssystemet
2003/04:31 av *Martin Andreasson* (fp) till statsminister Göran Persson
Förtroendet för utrikesministerämbetet
2003/04:32 av *Elina Linna* (v) till kulturminister Marita Ulvskog
Sverigefinländarnas arkiv
2003/04:33 av *Luciano Astudillo* (s) till tf. utrikesminister Jan O Karlsson
Stöd till NGO:er i Colombia
2003/04:34 av *Ulf Sjösten* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Kvalificerad yrkesutbildning (KY)
2003/04:35 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Vattenfall och brunkolen i Tyskland
2003/04:37 av *Owe Hellberg* (v) till statsminister Göran Persson
Svenska folkets inflytande på EU-konstitutionen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 oktober.

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.59.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.23 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
5 § Meddelande om partiledardebatt.....	1
6 § Meddelande om allmänpolitisk debatt.....	2
7 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
8 § Svar på interpellation 2003/04:1 om psykiatrivårdens sammanbrott	2
Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	2
Anf. 2 GÖRAN LINDBLAD (m).....	4
Anf. 3 ANNIKA QARLSSON (c).....	5
Anf. 4 INGRID BURMAN (v).....	6
Anf. 5 ALICE ÅSTRÖM (v).....	7
Anf. 6 CHATRINE PÅLSSON (kd)	8
Anf. 7 MARITA ARONSON (fp).....	9
Anf. 8 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	10
Anf. 9 GÖRAN LINDBLAD (m).....	11
Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c).....	12
Anf. 11 INGRID BURMAN (v).....	13
Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v).....	13
Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd)	14
Anf. 14 MARITA ARONSON (fp).....	14
Anf. 15 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	15
Anf. 16 GÖRAN LINDBLAD (m).....	16
Anf. 17 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	17
9 § Svar på interpellation 2003/04:4 om tullstationen i Gäddede	18
Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	18
Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c).....	18
Anf. 20 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	19
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp)	20
Anf. 22 TORKILD STRANDBERG (fp).....	21
Anf. 23 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	21
Anf. 24 HÅKAN LARSSON (c).....	22
Anf. 25 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	22
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp)	22
Anf. 27 TORKILD STRANDBERG (fp).....	23
Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	23
Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c).....	23
10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	24
11 § Hänvisning av ärenden till utskott	24
Ajournering.....	24
Återupptagna förhandlingar	24

12 § Frågestund	24
Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN	24
<i>Besökskontroll inom rättspsykiatri</i>	25
Anf. 31 SUSANNE EBERSTEIN (s)	25
Anf. 32 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	25
Anf. 33 SUSANNE EBERSTEIN (s)	25
Anf. 34 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	25
<i>Regeringens skrivelse om EU:s framtid</i>	25
Anf. 35 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	25
Anf. 36 Statsrådet PÅR NUDER (s)	26
Anf. 37 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	26
Anf. 38 Statsrådet PÅR NUDER (s)	26
<i>Psykvården</i>	27
Anf. 39 BO KÖNBERG (fp)	27
Anf. 40 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	27
Anf. 41 BO KÖNBERG (fp)	27
Anf. 42 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	28
<i>Nordiskt samarbete</i>	28
Anf. 43 LENNART GUSTAVSSON (v)	28
Anf. 44 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	29
Anf. 45 LENNART GUSTAVSSON (v)	29
Anf. 46 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	29
<i>Kärnkraftsutredning</i>	29
Anf. 47 INGEGERD SAARINEN (mp)	29
Anf. 48 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	30
Anf. 49 INGEGERD SAARINEN (mp)	30
Anf. 50 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	30
<i>Psykvården</i>	31
Anf. 51 CHATRINE PÅLSSON (kd)	31
Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	31
Anf. 53 CHATRINE PÅLSSON (kd)	31
Anf. 54 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	32
<i>Kompensation för tredje sjuklöneveckan</i>	32
Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	32
Anf. 56 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	32
Anf. 57 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	33
Anf. 58 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	33
<i>Regelförenklingar för småföretag</i>	33
Anf. 59 JÖRGEN JOHANSSON (c)	33
Anf. 60 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	33
Anf. 61 JÖRGEN JOHANSSON (c)	34
Anf. 62 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	34
<i>Glasåtervinning</i>	34
Anf. 63 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	34
Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	34
Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	35
Anf. 66 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	35
Anf. 67 TREDJE VICE TALMANNEN	35

<i>Hälsoprodukter</i>	35	Prot. 2003/04:9
Anf. 68 ANNA IBRISAGIC (m).....	35	2 oktober
Anf. 69 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	36	
Anf. 70 ANNA IBRISAGIC (m).....	36	
Anf. 71 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	36	
<i>Underhållsstöd</i>	36	
Anf. 72 VERONICA PALM (s).....	36	
Anf. 73 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	36	
Anf. 74 VERONICA PALM (s).....	37	
Anf. 75 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	37	
<i>Förebyggande åtgärder inom psykiatrin</i>	37	
Anf. 76 KERSTIN-MARIA STALIN (mp).....	37	
Anf. 77 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	37	
Anf. 78 KERSTIN-MARIA STALIN (mp).....	38	
Anf. 79 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38	
<i>EU:s direktiv om vattenskötsel</i>	38	
Anf. 80 OWE HELLBERG (v)	38	
Anf. 81 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	39	
Anf. 82 OWE HELLBERG (v)	39	
Anf. 83 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	39	
<i>Psyiskt sjuka med dubbla diagnoser</i>	40	
Anf. 84 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp).....	40	
Anf. 85 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	40	
Anf. 86 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp).....	40	
Anf. 87 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	41	
<i>Bilstödet</i>	41	
Anf. 88 KENNETH LANTZ (kd)	41	
Anf. 89 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	41	
Anf. 90 KENNETH LANTZ (kd)	42	
Anf. 91 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	42	
<i>Omregleringar och avregleringar</i>	42	
Anf. 92 MARIE GRANLUND (s)	42	
Anf. 93 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	42	
Anf. 94 TREDJE VICE TALMANNEN	43	
13 § Bordläggning	43	
14 § Anmälan om interpellationer	44	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	44	
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	45	
17 § Kammaren åtskildes kl. 14.59	46	

